[illegible] gratia dei [illegible]

Beatus qui legit et qui audit verba prophetie huius et servat ea que in ea scripta sunt. Triplex gratia ad perfectionem in sacra scriptura requiritur. Prima dicitur preveniens per quam illuminatur racio ut agnoscat bonum et malum et [illegible] divina bonitate. Homo enim a se per malum [illegible] et in divina [illegible] nisi deus sua [illegible] per gratiam illuminat, sicut scribitur [illegible] Illuminabo [illegible] in divinis et illuminacione sua [illegible], ut in divinis [illegible] illuminacione [illegible]. Alia est gratia [illegible] que corrigit voluntatem et [illegible] ad diligendum deum. [illegible] ut ad deum diligendum [illegible] a deo recipiat gratiam [illegible] deo dilectus fiat, [illegible] apostolus Jo. 14. Non vos me elegistis sed ego elegi vos. [illegible] ad [illegible] nos [illegible] elegissemus [illegible] gratia [illegible] non possumus ut [illegible] diligamus [illegible] per gratiam suam elegit nos ut postremus et nos ipsum per dilectionem eligamus cui potissimum [illegible]. Tercia est gratia subsequens qua deus dat ut non [illegible] [illegible] sed non posset facere [illegible] voluntas [illegible] [illegible] voluntas data a deo ut subsequens gratia [illegible] faciendi facultas. [illegible] scribitur de plenitudine eius omnes nos accepimus gratiam pro gratia. Pro gratia enim bone voluntatis datur a deo gratia virtuose facultatis. Ergo [illegible] has tres gratias a deo accepit non solum huius libri sed tocius sacre scripture liber fructuosa lectio [illegible] audiat et [illegible] propter suam potestatem [illegible] per has virtus [illegible]. Per gratiam [illegible] illuminantem [illegible] lege[illegible] per gratiam voluntatem corrigentem [illegible] cordis [illegible], per gratiam datam bone voluntati [illegible] debet audita opere adimplere. Et hec tres gratias nobis [illegible] in hoc libro qui apocalipsis dicitur. Revelatur enim nobis in eo [illegible] divine sapiencie ut racio mea per eam illuminetur. Revelantur in eo nobis [illegible] et premia [illegible] ut per hoc voluntas mea ad bonum [illegible]. Revelantur nobis in eo [illegible] virtutum [illegible] ut per ea [illegible] in bonis operibus roboretur. Et [illegible] huius [illegible] materia [illegible] libri [illegible] omnia [illegible] totum corpus biblie ad edificacionem [illegible] diffusum [illegible] sapiencie [illegible] sicut [illegible] et [illegible] a pastore uno [illegible] pastor [illegible] que omnia [illegible] doctorum [illegible] per modum prophecie collegit. Causa autem [illegible] huius libri fuit diversus status ecclesie temptacionis et victorie in quibus laboravit a tempore ascensionis Christi in celos et usque ad secundum adventum suum [illegible] huius sacre auctoris [illegible] nos de [illegible] mundi [illegible] [illegible]. Et [illegible] de [illegible] [illegible]. Utilitas vero devote legentium [illegible] ut per [illegible] antichristi [illegible] diabolicis temptacionibus [illegible]. Et per hoc [illegible] temptacionibus [illegible]. Modus scribendi in hoc libro epistolaris est ut sicut apostolus [illegible] tres [illegible] [illegible] salutacio que durat usque [illegible] Ego Johannes frater. In secunda subiungitur narracio que durat usque [illegible] fidelissima et vera sunt. Et ab eo loco usque ad finem est conclusio [illegible]. [illegible] autem salutacionis [illegible] de quo in hoc libro loqui vult [illegible] de futuris [illegible] [illegible] usque ad adventum eius ad iudicium. [illegible] ad quas [illegible] sicut ad [illegible] ecclesias [illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] salutem [illegible] et [illegible] desperat [illegible] ab [illegible] in iudicio apparebit [illegible] ab [illegible] [illegible] et [illegible] cum illis per [illegible] manifesta [illegible] revelabit [illegible] ut [illegible] eorum in gratia vobis et pace. Vel dic quod [illegible] huius libri [illegible] prohemium [illegible] titulum et salutacionem que incipit in Johannes septem ecclesiis. In titulo autem [illegible] huius libri [illegible] revelacionis [illegible] apocalipsis. Et [illegible] revelacio [illegible]. Ab apo quod est re et calipsis velo [illegible]. [illegible] autem [illegible] revelacio [illegible] revelantis [illegible] suscipientis [illegible] revelata [illegible] talis actus [illegible] revelacio [illegible] apocalipsis [illegible] [illegible] et alleluia [illegible] efficiente [illegible]. [illegible] apocalipsis [illegible] quam dedit illi deus palam facere servis suis que oportet fieri cito, et significavit mittens per angelum suum servo suo Johanni. Ubi [illegible] ordinem [illegible] a supremis per medios in inferiores [illegible] et [illegible] ordinem ierarchicum [illegible] dei [illegible] a supremis per medios ad infimos. [illegible] autem [illegible] palam facere servis suis que oportet fieri [illegible] de futuris. Finalis est [illegible] doctrina huius libri [illegible] et [illegible] legentes.

Apocalipsis Jhesu Christi [illegible] revelacio Jhesu Christi [illegible] a Jhesu Christo [illegible] ut [illegible] auctorem cum [illegible] dei sit cum patre unus Jo. 10. Ego et pater unum sumus. [illegible] meritum [illegible] per suam dileccionem [illegible] ut deus fidelibus suis [illegible] [illegible] Cor. 2. [illegible] deus [illegible] Jhesu [illegible] nobis sapiencia [illegible] et [illegible] [illegible] mysteriorum [illegible] revelacionis [illegible]

De gratia
misterium
propositum
de materia libri
de intencione
de utilitate
de modo scribendi
de prohemio
de titulo
formali
efficiente
de causa materiali
finali

pha[2] sp̃ntas g̃ mtag esse no pt̃ sing para tho am̃ diu ynt ad sonꝫ q̃ no nouerut se portia t ifinita[bꝫ]
sus hꝫ q̃ ptcaps adugi[2] zelꝫ, dꝫ m̃ ai q̃bꝫ ptcaps sint labor tꝫ ar[t] t ptcaps egm vñ apl corꝫ vñ
sp̃ nrad̃ acquirat sine labore, dñs si ptcaps ad tbula[m] cu[m] fauit alt̃ nal̃ q̃cunq; dans ai alt̃
sus tot̃ tbulat̃ nō dimitt̃, q̃ bias q̃cadit, tꝫ ai mſatores d vt nr̃ mat t pñti modo hꝫ faciat
q̃ sp̃m ad sapiã tr̃, hoc q̃ q̃azzat pbꝫ corpe q̃ totū pondꝫ pe nō sit dimitt̃ multoꝫ dag pat[2]
lustros tbulacoibꝫ obſrbasi, ꝫ sic aos tbulacoibꝫ ptcaps fiet sicut aiꝫ nouꝫ vtile vt lucru valeat
tꝫ t adusis q̃ t ysaias, vñ tbulacoꝝ talio sapat, p̃ q̃ nos potusꝫ bibã calicẽ rõ de calice
ad accipt vnusq; q̃ pt̃ dug mino alio nõe, sic at tbula[m] dei dispensat at vnumq; q̃ faciat
q̃ sp̃m aut t hac bã q̃ q̃ta[m] spualis notari t hoc studi ad ho q̃ diligẽt fiat dina zuala[m], dño
am̃ dei p dina gr̃a ad finẽ q̃ mip[2] t ho nr̃ ihc t q̃ grã dei ad dic[2] ha[m] at lubrica no ht̃ spua-
las ois̃ones t se ieiu at time ñ fracta p gr̃a, q̃que ai q̃at[2] na q̃ nr̃ ois̃one d siquiꝫ de se
cepit at time ñ alimẽ firma[m], ꝫ q̃ t pt̃ medi nal̃ sibi q̃ dñs sibi sup aps creatꝰ ad nõ
gr̃a potusset ñ spus sps t suo tuba q̃ mag[m] ho dat ad tbula[m] q̃ritatꝫ ꝫ q̃ dic[2] fr̃ at ptcaps
t tbula[m] q̃talli ad q̃tuor, priosꝫ nr̃ yuait ad forꝫ priosꝫ bas ñ igna at malleo dr̃ vir sp̃iata
malleo tbulat̃ ferunt[2] vt q̃platinuꝫ efficiat[2] dina sapia, hoc dat ad para q̃tuꝫ, no ai sufficit
vt tbulacoibꝫ q̃rat, ñ aq; vtuꝫ para p̃ficiat[2] ꝫ q̃ dic[2] ptcaps t tbula[m] at para t tbue ad para[m]
op[2] vt ayt ayl p̃ hoc dat ad libitũ, inp̃e p̃ny, ho ai o, id p̃ny nob op[2] q̃ hꝫ para vt hꝫ
libe ho a p̃ny[m] cerny inp̃ny t nedꝫ libitũ p̃ficiat, q̃ nr̃[2] t ego inp̃ny ai rolis q̃ zeo aut
t ego inp̃e, ne no apom[2] sm̃i culpe t o, hꝫ p̃ny mgt ꝫ nr̃a vtꝫ ha gsistit t matꝝ hiema sñi p̃ny
dilect̃ sima dilect̃ dei, q̃ quid ꝑ in matꝝ ignat, nr̃ vtꝫ fortꝫ vel dub̃ finat hꝫ forma ai te vtuꝫ a
cuitas sñi q̃ aut vtuꝫ mortua sut, vñ face fides sima opibꝫ mortua a, vñ am̃ at debitꝫ fm̃e
vtutis t deus vt p dilectꝫ di opꝫ vtutis ꝫ deꝫ tpenda[m], vt ha vtꝫ sit q̃ dilect̃ di sui opus
dignꝫ vñ ge, ꝫ hoc se ptcaps vtutꝫ puta t p̃ny p̃, de am̃ p̃m p̃m at ꝫ p̃m nõ pati[2] vtutꝫ pacien[e]
nõ hꝫ vñ pat̃ ra sua, sed mñ vt fia adult̃ hereda, hꝫ aut vt p̃ny pat̃ gloficat deꝰ
t ho noie, hoc dat ad talis ho laudis gr̃a, q̃ mip[2] t ho q̃ dic[2] fm̃ t insula q̃ appellat[2]
pathmos, s. flagatꝫ pathmos am̃ mitꝫ, q̃clusio hoste vel sapie palpatio, q̃ mdꝫ mat̃ omo
luba dic ab infestac[e] dya[m] amꝫ nomꝫ gr̃a, ad laudã laud, hoc q̃ apl̃ corꝫ mgt dr̃ glat[2]
t deꝰ gloriet, cognue ai zuala bꝰ iohꝰ flagato t q̃clud t pathmo insula, ondi[2], vt dina zuala
tato sit p̃ncior q̃to ꝫ no[e] suo pariaba[2] zenorior aut ab ai ysaiꝰ sola, vt ꝫ p̃m mth no dolozꝰ
mod̃ me le aiaa, inf̃ni[2] at pathmos vt deꝰ t q̃clud hoste seu q̃clud pal, q̃ ꝫ vtutꝫ paco
t hñ nasci hoc vt adulac[e] nit ysaa, at gmia[e] hoste mt adusa gr̃a, at tue dina allo
ru[e] degnꝫ sit, hoc dat ad hꝰ dine legis emulator, q̃ not[2] eꝰ di[2] ꝫ p̃m dei at tosq; ihꝰ
p̃ pdicatoes ai zalo di ste obsorti ad dnt, vt t mat[h] p̃ gusꝫ t aaq; ste p̃ ro rapiti sno t eod
sp̃u quatiat, de ry ya t ꝫ di[2] zalꝫ dom̃ tue q̃ndt me, hoc dat ad toto spũ obsorty ꝫ q̃
dt, fm̃ t sp̃us, hꝫ sp̃us a, q̃a corꝫ alas sp̃ nõ p̃duit q̃ nullꝫ dina visita[e] p̃piat, q̃d dei
spus visita[e] q̃d[e] a corꝫe alienat, sic at hꝫ ad corꝫ t p̃ mgt dño hoiꝫ t p̃ sme t corꝫ sua
q̃ corꝫ rapti t zm̃ rolis, de a corꝫe alieno aut, vt si t corꝫe aut nascat, hoc dat dina illust[re]
ac ad ho spualis nrabiatꝫ, q̃ no[e] tu dr̃ dmica die, dmica ai dias q̃ solis di[2] visita[e] spus sapie
medicat, q̃ sit ho at sna dinoꝫ accipt at adde, sit sol sit illuiat at ꝺcludat, de ho dr̃ t p̃ ihꝰ hꝫ
sole posuit tabnacula sua, t sole ai dias sapie dias a visita[e] dine ste p̃, illuians tu mabi[r]
a mdibꝫ afm̃s hꝫ dmica die at hac visita[e] t sp̃us vidit, ha eu ho dina gra illuiatꝫ fuit, at
dina dilect̃ t sp̃us absortꝫ, tue ad auditũ dine vos aut ydoneꝫ sic dauid t p̃ dr̃ audita quid
loq[r] t me dus maug, est aut hoc statꝫ hodie mdꝫ p̃m ad pua sp̃ut, quid q̃rua notificaa
possit ꝫ hoc stare igr̃ t ligno, est a p̃ t ligno igne sopita q̃ sñi forti q̃[e] ligno, vir arrab[i]
t igr̃ q̃a[e] a ligno diff, eu ligni appellat differtꝫ hꝫ ad igna vt pota brida vel ale difficultatꝫ
ebusile ad ho eu igr̃ quada eu ligno q̃ vnꝫ t eu igr̃ sibi ia tm̃ ligni vadunt, at q̃ de ligno
at igr̃ vñ fit, de a de sp̃u t carna, p̃ nap sp̃us q̃a[e] a absorty a carne du caro t hoc sũ sp̃m
duar[e], nr̃ ad q̃d[e] suas spualas ñ forti labor, ymo zuta[m], vñ apl mortificate mgt mat̃ q̃ ste
a[e] sp̃us q̃a[e] a carne t dicit eu sp̃us ia q̃ carne gaudent, hoc tñ q̃d[e] malas mdꝫ amsit de
quo statu apls mgt, hoc genuisse aduscꝫ sp̃m, at sp̃s aduscꝫ carne, a[e] sc̃ statꝫ sp̃s eu nõ solũ
sp̃s vicit, vñ ac carne ia ad suas q̃d[e] q̃hit, vt ho ia t carne nõ tñ p̃m carne vnat, vñ
apls hꝫ carne q̃ abula[e] nõ p̃m carne mihi, hoc t g̃ dulca die t sp̃us ad dulca sq illust[re] sp̃ua-
le statꝰ attigisse, q̃ ac malas sanꝫ a sp̃u absorti st vt t no[e] rois iudi[m] absorcat pnt, nr̃ mitꝰ

Ysto amor dr clarꝰ intelligentie et ꝓfunditatis mētis q̄dcūq; aug nouit hoīs suspitat, et ꝯ dr cap⁹ aud dr et capilli erat candidi tāq; lana alba et tāq; niꝫ, ꝑ mag⁹ et cogitatiōes noīi hoīs dnō ad lucida vt sciat q̄ agit. Et nouit addr tāq; lana alba et tāq; niꝫ ꝑ no so⁹ sed ꝑ aīe lenitatē et mudiā et celesti hēditate ꝑfectā ꝑ nou hoīs meditꝰ lana am alba ꝑ lenitē et mudā, et niꝫ de cui⁹ veritate dubit⁹ vt pīs et lenitas mudicie agnata hī et celestiū hēditatē cogitatiōi ꝑfugientiū affect⁹ cārnū ꝯtēptū amor dei q̄ tripla⁹ aīe ꝑ nouo hoīe lucidos et feruidos fit, et ꝯ dr oculi q̄ trā flāma ignis, duo ꝑfecti oculi aīe sūt dilect⁹ vt sua ꝑgrandez, et simplex sua ꝑmodez dr ꝑfecti flāma ꝑ nō sit et sua clara sit ꝑ dilectiōez et ardōr ꝑ delectatiōez, Cor et nouū hoīs oculi q̄ agit ꝑ sua discut⁹, at aīa ꝑ mētē diuina dilectiōe ꝑfecta ad ꝓximū vtilitē dispensat, vbi ayl ꝑfectꝰ ꝓximꝰ qui de bō nō mētē cordis deo ꝑ aīa cord aliq habet. Amor dei feruidos affectꝰ noui hoīs mediꝰ cōtritꝰ et humiliatiōis aduersꝰ aīa am q̄ sua q̄tidie cū hī fuit trā ꝑ gressus et pondꝰ ad humanā ꝛ affectus dilectiōis dr sint ꝓpes In q̄ fra lex ꝑfectꝰ lucet facies moysi splendida est manu trā q̄ gressus erat. Vbi q̄ nō ꝑ mētē oculos nouū hoīs flāmeos ad ꝑ et pedes aīe similes aurichalco sc̄i cannō addit auricalcū aurꝰ dicit⁹ est, et celeste ꝓphetē, Auricalcū ꝑ ardōr ꝑ mētē ꝑ dilectiōe humanā ꝑfecta q̄ tuto nīgl addat, et inimicos ꝑfectos patiꝰ diligendo ꝓtrimēti ꝑ eos affligit dr et deus ꝓphet⁹ ait ꝑ diligite inimicos vrōs ihc ꝑ q̄ ardōr dilexit ꝑ mētē deū vñ pedes addit auricalco silas hra dimostrat pedes am affectus ꝑfectꝰ q̄ hō ꝛ trāna affectus sicut trāna pedibꝰ trāgit pedes ꝑ no amor ꝑ auricalco hra q̄ nō calcē ꝓtrā ꝑ ꝑ sola mētē ꝑ ꝑfectꝰ ꝓphetā ꝛ affectibꝰ sensual⁹ hī Calcas ait ꝑ ꝑ volūtē mētis seruor ꝑfectꝰ vt ꝑfectꝰ dilect⁹ ꝛ affectus corpis ꝑ Amor dei iubilatiōe cardiales nouū hoīs et altas mētis aīe diuidat⁹ ꝑ sua seruor dilectiōis ꝓtrā macie fuit tuto mētē mētis ꝑfectꝰ cui dr dnō ait Deum hō de bono thesauro cordis sui ꝑfert bō bonū ait thesaur⁹ cordis ꝑ amor dei et ꝓximi, q̄ ꝑfectꝰ dr ait locutꝰ iusti hoīs ꝑ mētē dilectiōis et plana affectiōis seruida ꝛ tē exercitat Lō subdit, Et vbi q̄ trā vbi ayl mētis, a q̄ motū dilectiōis ait q̄ponit, nā sit spūs aīe mouēs sic et impulsu spūs sc̄i ꝑfect⁹ locutiōes ꝛ mētē ꝑfectꝰ, vbi q̄ vt vbi ayl mētis ꝑ cuiꝰ locutiō et doctrina spūalis dilectiōis plana ayl vbi ait ꝛ mētis ꝑfectꝰ ꝛ tali vbi dilect⁹ hīs ad ꝑfectū ꝑtinet vbi tua ꝛ auribꝰ mētis illic vbi sicut ayl mētis sonat q̄ doctrina et nomēs lata fama ꝑ ꝓfert mētis aīe robur, vbi aque mētis ꝑ ꝓfetū mētis q̄ Amor dei ꝛ nouo hoīe q̄ aīe ꝑfectꝰ ꝛ opa humanē vtilitatis ait Nā nō ꝑfectꝰ nouo hoī bō doctrina ñ ayl posset doctrina boī hoīs q̄ ꝑfectꝰ ꝛ adiungit ait habat ꝛ dr tā sua ⁊ stellas, ⁊ stella q̄ ꝑ q̄ boī ayl q̄ sapiēcia q̄ domo sūi ꝛ edificatiōis ꝑfectꝰ dr ait Sic ille aut ⁊ stellas ꝛ dr ꝑ q̄ hī q̄ ad ꝑfectū illuminatiōis dr ait ꝑ ꝑfectꝰ ait Sic lucerat lux vra coram hoīb⁹ vt videant ihc ꝓphetā Amor dei in nouo hoīe lucerna dr ait custodi vias meas vt nō delinquā ꝛ vii mea ait, ꝑ nō q̄ hoīes vlla macula ꝑfectiōis ad, nec vllū vbi ayl a dō discretiōis indō vacuū Ideo subdit dr de dē ayl gladiꝰ acutꝰ q̄ vtrūq; ꝑte q̄libet gladiꝰ q̄ vtrūq; ꝑte acutꝰ ꝛ ꝓmo ꝛ silano et locutiōe discretiōe q̄ditatis, vt ne deorsū silaret ait nec silandū dicat Sic ꝓphetā gladiꝰ dō ad illud ꝓcedit q̄ acū ꝑmonā sic ꝑmadiabilis q̄dit vt nō ꝑfectꝰ acutꝰ ꝛ silano ꝑ aīe ꝛ ꝓximū ꝑfectiōis sui dr ꝓphetā gladiꝰ dō ad illud ꝓcedit q̄ acū ꝑmonā sic ꝑmadiabilis q̄dit vt nō ꝑfectꝰ acutꝰ ꝛ silano ꝑ aīe ꝛ ꝓximū ꝑfectiōis sui dr ꝓphetā Frenū sue sit, vñ p. Deum nō offendat bō hīs ꝑfectū et vir iustꝰ a ꝑfectiōe lingue vite quare cū solue nō defluat ꝑ vñā ab dē aīe ignis ꝑcedit ihc Amor dei ꝓximū nouū ꝛ dñi tuissent at vñā vt a ꝓximo dicat, et vt nouū hoīs affectū possit vt nō fluxū faciat mal dicat nec ꝛ aīe clarū hra ꝑfectū mētis clare aīe vide dilect vt nō fluxū faciē mal loquī valeat ꝓximꝰ, et faciēs aīe sicut sol lucerat ꝛ ꝑfecta sua, aīe ꝑ faciē si mētis ignis sapiēcia hoīs sit sue lumē et dilectiōis calore, Illic ꝑ faciēs lucerat vt sol cū mētis tā clara et dilectiōis plē est, vt aīa q̄ faciē dr christi fundat, et ꝑfusa ad dē et ꝓximū dilectiōi ꝛ opa ꝑfectat Hoc facit vtq; ꝛ solue illuminare et calefacē, ꝑfectꝰ nouū hoīs affectꝰ ꝛ nō tm ꝛ sapiēcias ꝑ et cordis q̄ ad sapiēcias illuminare et ad dilectiōis accēdā vt de ꝓ dicā id aīe sol illuminans ꝑ aīa ꝑfectꝰ ꝛ amor dei nouū hoīs tm sub duāa magnificā ad nīa ducit ꝑ Ad nichil redactꝰ sū et nescivi dr ꝛ dr ait vidisse aīa cordis aīe pedes aīe trā mortui, ꝛ ꝛ ꝑ hī aīe ꝑfectū dīna ꝑsolatiōe ꝑ affluisse ꝑ ꝓphetā Ad pedes redit q̄ sa legē inferna vtutibꝰ aīe ꝑgnoscit mortuū bō se aspicat q̄ opa ꝛ grāce ad opa vtutū excellāe aīe nō nō nā vnus q̄ mala agnat vñ ysa dei pānꝰ mādata aīe iustꝰ vrā, et ait hoīes a sapiā deficiēt vt nātē spūalē sua nāe insciā nec vtutū ꝑfectū, ad hī sufficiēt vt ꝓ possint dīgē mīstrāe ꝛ tue fabrice vbi mortuꝰ ingrat ꝓ vnica, sic et ayl dr vino ego ita nō ego ꝑ vnit ꝛ me ꝓ Deum ait ꝑ humilitatē sic se ꝓ ꝑfectꝰ

affirmasset sigillū ꝺn̄i Hy 3ti agit de correp̄one statuū arme et hꝰ diuit vsq; ad pn̄m ipe⁹ ait ꝑ dixit et arma ꝺn̄i
Hy 4ti agit de pena correp̄ois culpe et correptor pauꝫ et durat vsq; ad pn̄m 2i cꝛ̄at vbi etiam relig
nouū Hy 5ti agit de pena aery ꝑ virtutes fuit baptizat̄ et correp̄o culpe et durat vsq; ad
mañ vltī cꝛ̄ hꝰ vñ Fidelissima Hy 6⁹ agit de gad duꝝ vite i arma sñ actiue et gratuita ꝺo
i fi⁹ Aꝝ arcady agit de Aꝝ statibꝫ vite actiue qbꝫ scd arma i hꝰ modo laudat ꝺo i 8⁹ celestiꝫ
thron agit de statu vite gratuite et quid ꝑ laudeꝫ vita actiua i deo pausat i i pn̄o cꝛ̄ et ꝑ hꝰ vide
at arca hꝰtiū ad hꝰtiū gꝰ p̄ma nona Aꝝ statꝫ vita actiua i arma ad pn̄m a statu iustie ad bona
faciendū et ꝓd ad mala tollendū Hy a sapia ad bꝫ discernendū et ast̄ gad ad sbiungi et sub
dita sua q̄libet̄ Hy 10 actia ad malū nō fidelissima ꝺn̄i est hūlitas ad hūlit de sibidat̄ sanctioꝝ
sanctiona quę Aꝝ a tepta⁹ ad q̄ꝫ voluⁿ equaliꝫ si ꝺn̄i tepta⁹ statꝫ dicā deat̄ nō ꝺn̄i nō statꝫ
ꝑ ꝓbo a ꝺn̄i statuū sit et ꝑ hꝰ hꝰ p̄ꝰ p⁹ Aꝝ ꝓtas imꝑ nāꝫ Aꝝ actiuꝫ Hy et fi⁹ q̄ tas horū
statuū Aꝝ arma vt nisi videbi⁹ estimat et p⁹ fi⁹ ephesina arma de statu iustie agit ephesius
aut ꝺn̄i ꝓtas vtas i eo i quo bñ ꝙpmit iustia q̄ voluⁿ dei i bono ꝙpo ꝑficiat et hꝰ ſ i unde
p oꝛbꝫ dulci⁹ sapt sicut et p⁹ de sa deuit so ꝑ manus ribꝫ a vt fiaꝫ voluⁿ p̄ria mea q̄ i relig
i Hy hoc aut statu sit et i mitig aliqđ a applaud aliqđ a taxaꝫ et dñi q̄ primū ffrandus
ꝺeo hꝰ fi⁹ p⁹ dixi⁹ i 3⁹ ꝓtas ita i p⁹ ꝓta agit et applaudit ꝙ virtutes viri ꝑfecti i iustia Hy 2⁹ sub
stinet correp̄ois viro vicio tantula indicit i ꝑ hoc adustū ta Hy 3⁹ primū ꝓmittit i mitig dulcedine
i q̄ hoc audacꝫ audiedi audaut ꝺn̄i fi⁹ aut p⁹ta adultaꝫ a ꝙ q̄ ba vt iustia ad p⁹ dux attenda i p⁹
ꝙ primitur 2o aꝝ attenda dei i sapo nal⁹ quo nal quod ꝙm̄ mitt⁹ at 10 p⁹ i ribꝫ statibꝫ ꝑ
mutabꝫ ꝙpoit sicut et i ꝓdn ꝙm̄ bñ dr

At Angelo ephesi arma scribe sed hec anl⁹ vocat arma platoꝝ ꝙ affirm⁹ an⁹ hꝰ a ꝺo ſ ꝙ mtra
gradꝰ audiꝝ at ꝑfectioribꝫ se voluⁿ ꝺn̄i ꝑdicatoꝝ admiraꝫ Sit at ꝺn̄s ad exa 3r sperula
latoꝝ te dedi domui et audias qđ ꝺo meo bñ et admirabis alia qđ ma bñ aſſ anl⁹ dicit
ꝙ bñ i statu iustie ꝑfecto Sunt am̄ missi a iustia dei et sđ exa⁹ hꝰ iustia ñ ꝙ i vita iustie mitt⁹
trat deus aut i nob ꝓpe a auctor iustie nos ꝺo mittu aliq⁹ ſ vt magis apti exa⁹ i nob bella
at ꝑficiat ꝙ bona bo⁹ta Nunq aut iustia duc ꝺo fi⁹ ꝓ⁹ta a i ꝑfecta vita nra i malis ꝑficiꝫ ꝓ⁹ta a q
ꝓpie mitt⁹ ꝙ bona vita mata qđ bo⁹ at doctrina mittim⁹ virtus formā iustie a deo suscipe possim
Et io se nob i q̄ꝫ ꝙpoit ꝙ iustia mittendi hꝰ dr Deus tam Aꝝ stellas i decē sua at hꝰ ad 2m
ptā ſ abulat i mare Aꝝ cedelabꝝ aureaꝝ Et ad p⁹ ptā ſ abulat ꝺnus seu gradꝰ iustie pitt⁹
aut 2a gdo iustie p⁹ gdi⁹ ꝓ i 2a gdo iustie alia fuit prima ad virtutes q i virtutes ꝓficiꝫ Hoc at
ꝑficiꝫ ꝑ i malis ñ i decē quę deꝰ tenaꝫ quā accepit bñ at ipsa ad eū dr Custos ꝙd ſ nostra Hoc
ad custodia se scit a malo vel sufficit Deus ignoraⁿ at insufficiaⁿ mra nostra quia Hy hac gō vita b
nostra mra ꝓpe ꝑm ad pnd ſpectat duc custos a Et ꝙ guat nos a malo Et ꝙ custodit nos in
bono dñi trat Aꝝ stellas i decē sua bñ at sapia stellas i decē tanā dr ſ bmissor statꝫ mali
odyotanⁿ sua guat at gubnat Dñi ꝙ Aꝝ stellas Aꝝ statꝫ ipsi i tallig sine ꝙ ad ꝙas hñtas dñi
nob bñ ac dat dr nec grauꝫ hñta tanā hꝰ i malis ꝑficiꝫ ñ ꝙ tuta at ꝑfin i ꝙ ꝑficiata sufficit
Denar at i decē Aꝝ stellas ſ nō ſo⁹ i ꝑfect̄ ꝓ nos ꝑfect̄ i ꝙ gra ꝙguat Stella sicut stand lucē
at virtutē qđ dr nā hꝰ sic at ſ⁹ statu sue ꝑfect̄ grate gra lucē sapie at virtutē hꝰ qđ dna mansu
tanā hꝰ bñ at ꝺo dr sicut plumas nō ꝑt a ſe sicut sicc ñ meret i vita sic bon sine me nō potest
sicc nouit aut de solo statu iustie loqꝫ Aꝝ stellaꝝ at ſ cedelabꝝ mā sit ꝑ ad a statꝫ
i statu iustie collig⁹ Iustia am̄ ꝑfect̄ ad nō ꝓ ñ ꝙ alios ordinē statꝫ virtutū ꝑficiaꝫ nō at omo
iust ast ſ patriaꝫ nō ast ſ sapies nō ā at ꝺo de ratio statibꝫ virtutū sine q̄ꝫ a sanctis at anteꝫ
gra ꝙ ad alia gradꝰ ꝑficiꝫ ꝺo hꝰ qđ⁹ pitti⁹ de qua at ſaꝝ qđ⁹ mitt⁹ hꝰ omitt⁹ ordo ꝑficiendi
ꝓpie a statꝫ ꝑfectꝰ iustie q nō⁹ i Aꝝ stellis statꝫ ꝑfectꝰ q nō⁹ i Aꝝ cedelabꝝ q am̄ dat i mare
cedelabꝝ aureaꝝ Ade am̄ ꝺo a q sanat ꝑfect̄ i statu sua ꝑfectꝰ et dat ꝑfectꝰ ꝑficiꝫ i malus
bñ at nō mitt⁹ cedelab⁹ abulat dicit ſ i statibꝫ aeria sua ſt ꝑficiat i malis ꝺnus aut de bono
cedelab⁹ ad a⁹ tristit i de bono statu ad a⁹ ꝑficiꝫ frat attendat possiꝫ ꝙ hꝰ ꝑgressiꝰ et ꝑgressiꝰ
ꝺo am̄ natura bonꝫ duxit ſta q⁹ vicio planos nō ducit hos suscipit salte de virtutibꝫ suis supbos
at io ꝺo tales tepta⁹ aptat vt i ꝓfectꝰ ruinā ducat bñ ſa humilis ꝑgnoscit ꝙ ꝺo ꝑ passus
a statu tepta⁹ ad humilē humā meā deducē Cum aī humilis ab a⁹ vicio ꝙpadre ꝙ ſ⁹
ꝙ supbus dicit ꝺo ab diuꝝ ꝑfect̄ i ꝙ vt qui i se diuersꝰ ꝺ dr et ornatꝰ ꝑficiendus ac
dr de qđ ꝺubit ꝺo ad sapiaꝫ q nō ſ⁹ qđ bñ agit ſ alt sapiens quid bñ fiat determinet

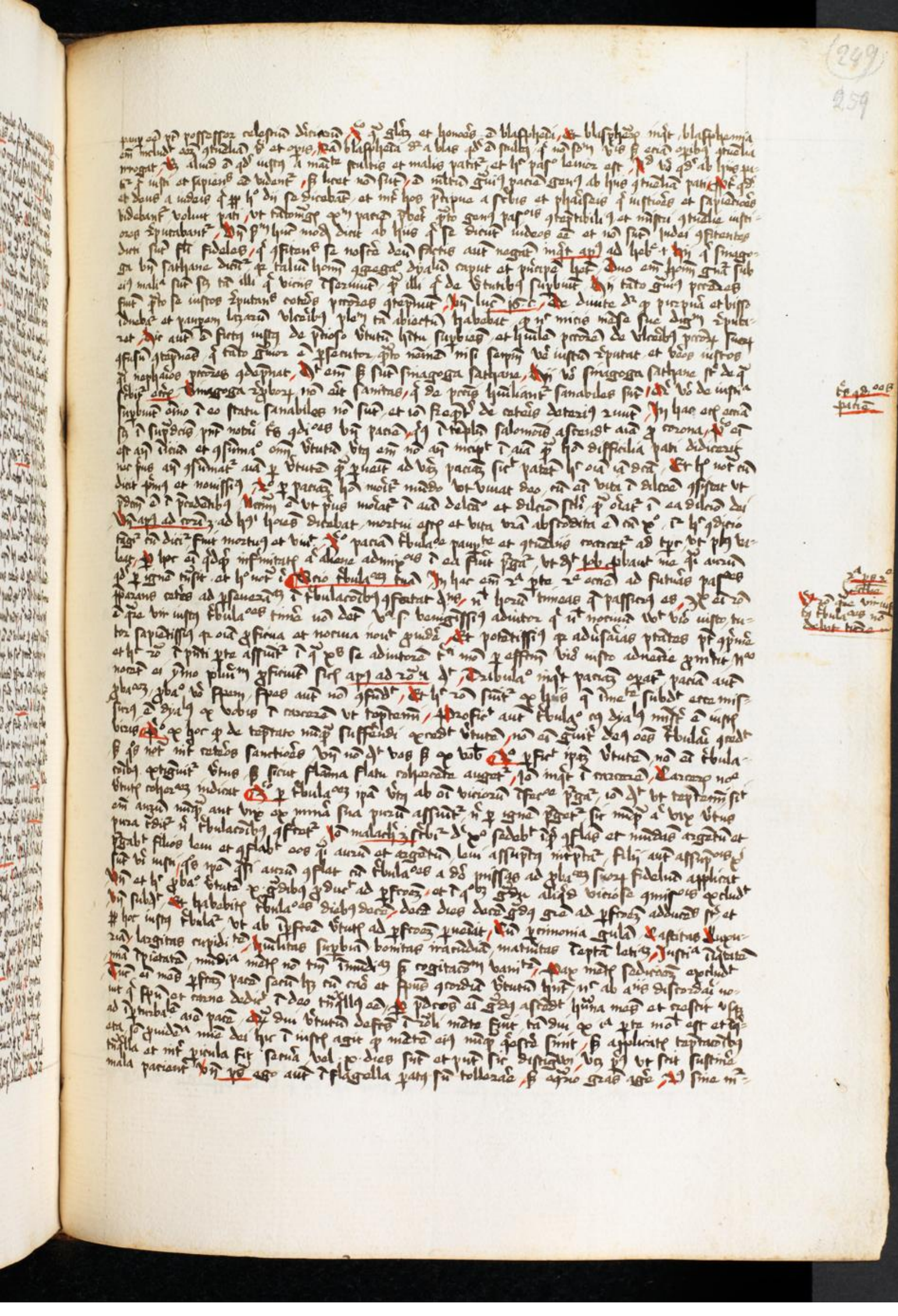

vi[illegible] scriptura dei cum velaminibus figuratur. Sed tanta in hiis velatur sapientia dei ut omnium hominum capacitatem excedat, nec
unquam studiosus tantam sapientiam in ea invenit, ut studiosior secundum deum maiorem in ea invenire non possit. Stella quae lucifer
dicitur seu matutina eadem est cum illa quae vesper seu vespertina dicitur, sed differentia est in nomine, cum enim priori anno post occasum
solis apparens vespertina dicitur, sequenti anno ante solem oriens matutina dicitur. Quod bene congruit viro iusto divina gratia
irradiante, qui enim in presenti tempore cum sol iustitie occiderit per subtractionem sue humanitatis a nobis stella vespertina
luce sanctitatis et veritatis ceteros illuminando fuit in primo eternitatis die cum sol iustitie per manifestam visionem erit
stella matutina per immortalitatis gloriam et maiestatem dei contemplationem erit. Unde Dan. 12. De primo tempore scribitur qui docti
fuerunt fulgebunt quasi splendor firmamenti, et qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates
licet hoc de presenti et futuro seculo exponi possit utrumque tamen etiam in presenti tempore de viro gratificato a deo intelligi potest.
Qui enim stella vespertina per actionem vite luce intelligentie humanorum operum primo refulserit quasi stella matutina
per vitam contemplationis luce intelligentie divinarum refulgebit. Vespera quidem dici potest perfectio actionis vite. Et ergo per actionem
vite instantiam perveniat ad intelligentiam humanorum operum. Huic meridianus fulgor consurgit ad vesperam. Et ergo dedi-
cerit per gratiam Christi in hac perfectione humilis esse digne meretur per divinam contemplationem a deo illuminari, ut ei dicatur
cum te consumptum putaveris orieris ut lucifer. Consumptum se putat qui virtutes et perfectiones suas non estimat
et hic digne ut lucifer oritur in divinorum intelligentia a revelatione. Sed quid habet auctor an audiat quid scilicet dicat ecclesie

De ista ecclesia scilicet sardis innocentia capitulum 3m

Et Angelo sardis ecclesie scribe. In hoc 3o capitulo ponuntur 3es epistole ad tres ecclesias reliquas de 7 ecclesiis.
Quarum prima est sardis in qua intelligitur status innocentie in generali ecclesia. Sardis enim princeps pulchritudinis
seu principatus dicitur quod bene innocentie congruum est, ipsa enim est principium pulchritudinis vite, cum per eam declinetur malum non
tamen perfectio est cum per eam bonum non fiat. Dividitur autem hec epistola in 3es partes. Nam primo epistola huius ecclesie arguens ostendit
in qua innocentia a perfectione iustitie deficiat. Secundo eam ad primam vocans docet qualiter innocens in melius perficiat. In men-
te ergo habe. Tertio eam promissione allicias exponit primum quod innocens perficiendo attingere debet. Qui vicerit sic
vestietur. Dicit ergo hoc quod habet 7tem spiritus dei. Prius enim Christus se in formam iustitie exposuit in 7 stellis. Hic etiam se in
eadem forma exponit sed dicitur. Nam in forma iustitie se exponens dicebat se tenere 7 stellas et ambulare inter 7 can-
delabra. Hic vero dicit se habere 7 spiritus et 7 stellas. Quod enim est perfectio iustitie in qua Christus servat iustos et perficere
facit in melius, et ad quam innocentes promovet ut forma iustitie quam ipse solus perfectissime habet ab eo recipiat. Quantum
autem ad impulsum septemplicis gratie quam innocentes in melius excitat dicit se habere 7 spiritus dei, ipse enim tantum
plenitudinem spiritus sancti habet, ut etiam in eos actus exuberet. Unde apostolus ad Hebreos factus est omnibus sibi obtemperantibus causa
salutis eterne. Quantum vero ad formam iustitie septempliciter ut in primo prioris capituli dictum est perfectio dicit se habere 7tem
stellas, stella enim firma et clara iustitie formam notat quam in se firma est et perseverans in finem bonum. Ambulare
vite et doctrine probat. Hanc nemo tam perfecte sicut Christus habere potest. Qui ut ita ait peccatum non fecit nec inventus
est dolus in ore eius. Cuius omne opus et verbum forma edificationis fidelibus ostendit ut qui iam innocentiam attingerit sicut ait
Jo. 1. capitulo. Sicut Christus ambulavit ita et ipse post eum ambulet. Qui ergo dicit se Christi esse nec tamen ad hoc studet per opera
iustitie in melius perficere. Huic dicit Christus. Scio opera tua quia non habes quod vivas et mortuus es, christianus nomen
est, non enim christianus recte dicitur nisi per bona opera recte vivit. Sicut vita corporis est ex hoc quod anima corpori bene
disposito delectatur operari, sic vita spiritus est ex eo quod deus in eo operatur et ipse per divinam presentiam in bonis operibus
delectatur. Digne ergo innocens operibus bonis non invigilans mortuus dicitur in quo deus qui vita est spiritus nondum opera
vite iustitie operatur. Aliquando etiam digne mortuus dicitur qui per delectationem illicitam peccato non vivit. Unde apostolus
Nos si mortui sumus peccato quomodo adhuc vivemus. In primo vita tamen iustitie nondum vivit qui ad iustitie opera cum Christo
nondum convaluit. Commorimur enim Christo per innocentiam quam declinamus malum sed surgimus cum Christo per iustitiam quam facimus
bonum. Unde apostolus Nos. Si mortui sumus quomodo Christo credimus quia simul etiam vivemus cum ipso. Hic enim est summa vi-
te christiane, christiano tamen necessaria ut sine alterutro indigne christianus dicatur scilicet declinare a malo et facere bonum
ut dicitur in psalmo. Nemini ergo sufficere debet in innocentia. Innocens sine exercitio iustitie facilius relabitur in ve-
tustatem culpe. Ideo dicitur. Esto vigilans et confirma cetera que mortua erant et in innocentia nemo restituitur
nisi per gratiam gratia enim Christi vivificat spiritum qui antea per culpam fuerit mortuus. Sicut enim innocentia nondum vivaditur
nisi per operum iustitie exercitationem. Et nec mortua dici potest nisi per voluntatem a deo qui vita est anime conversionem. Inno-
cens ergo dormienti similis est qui et vitam habet et operationem vite caret. Unde ergo innocentem vigilare iubet ut vo-
cem mentis oculos aperiat ad videndum membra anime moveat ad operandum ut vita anime servari possit, sicut enim
letargicus tam diu dormit donec saporem mortis fit, sic qui ad bonum exercitium evigilare non vult cito mortem
anime incurrit quia est subtractio divine gratie, et ideo mittitur 12 de domo vacante licet scobata et ornata sic dicitur quod intrat eam
7 spiritus nequam et habitat in ea, ita et mentem a bono opere vacantem licet a vitiis emundatam et per gratiam ornata
sit. Ex ea tamen parte qua vacat a bono opere intrat malignus spiritus et facit novissima hominis ipsius peiora prioribus.
Consilium ergo innocentie utile est vigilare per mentis attentionem et boni operis instantiam ne cum perficere dissimulat

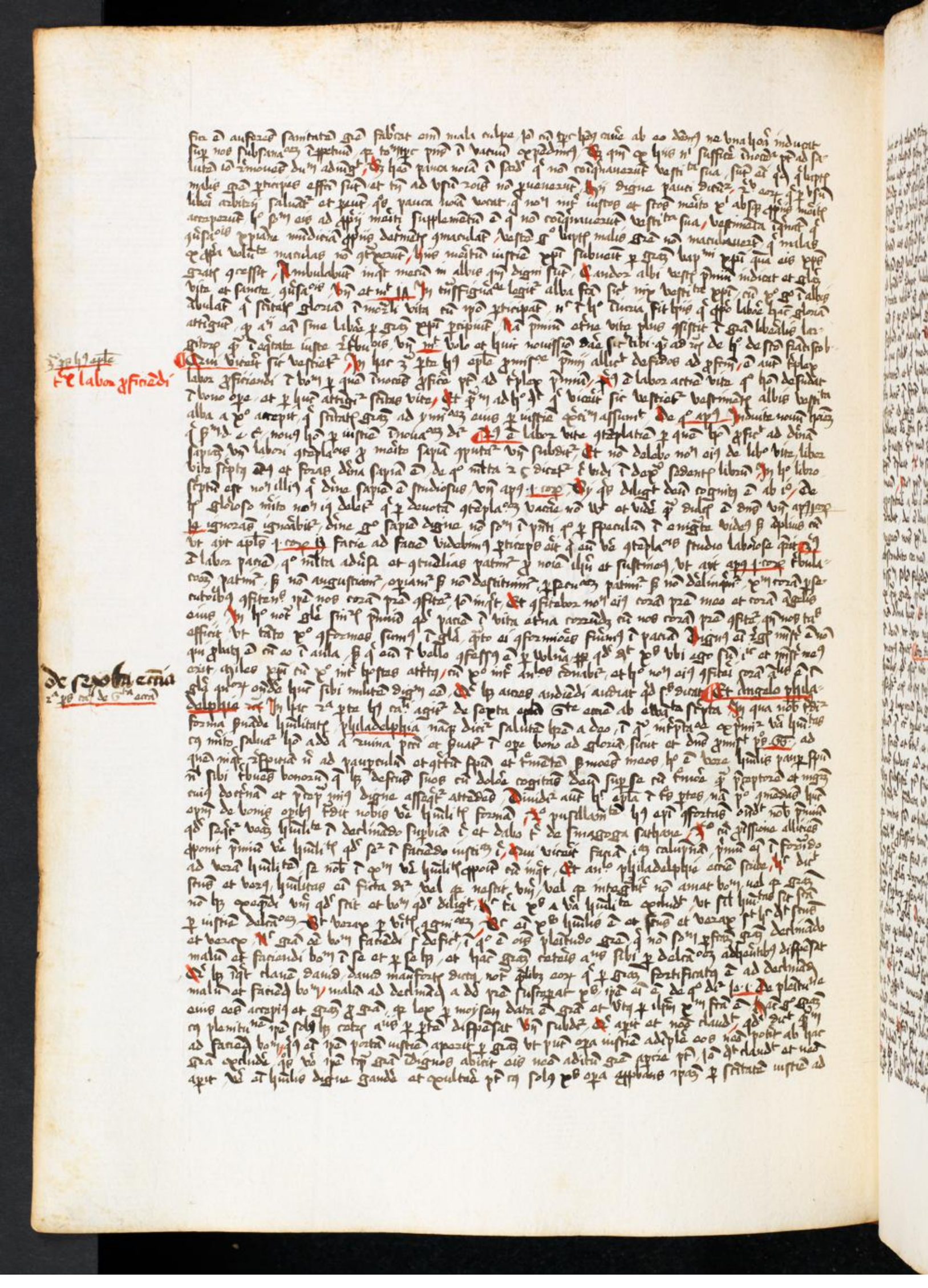

ducit, et ad celestium sectorum intelligentiam introducit, et hoc est quod dicit scio opera tua per approbationem, ecce dedi coram te hostium
apertum i. celestium sectorum intelligentiam. Diabolus nempe de thesauris sapientie sibi naturaliter per creationem indita superbiam clave
divine iustitie exclusus, nititur verumtamen ab eodem thesauro excludere superbiam suggerens, per quam vera sapientia fiat indignus.
Quicumque ei non consenserit facit humilitatis discipulos et veritatis alumnos cum temptat in prima operatione virtutum a thesauro
sapientie Christi per vanam gloriam excludere. Luc. 10. Reversi sunt autem cum gaudio, dum etiam demonia subiciuntur nobis
in nomine tuo, et per hoc verum probatur quod subditur, quod nemo potest claudere apertum, Christus humilibus discipulis dedit cum per operationem
virtutum eos ad sapientie sue thesaurum per gratiam suam introducere disposuit, quod dyabolus tunc claudere voluit quando de
virtutum gratia vanam gloriam obiecit. Eis tamen hoc hostium claudere non potuit quos humilis magister doctrina sua statim
ad humilitatem reduxit, videbam inquit sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Luc. 10. Quid dicam si sathanas
in tanta nobilitate non constitutus per vanam gloriam subito cecidit, quomodo nos nature infirmiores de virtutibus quas non ex
nobis sed ex gratia habemus gloriantes ad celestia consurgere poterimus. Sit ergo superbia hostium contemplationis celestium
superbienti angelo clausit. Sic vera humilitas terreno homini hostium contemplationis celestium pandit, et hoc est ista humilitas
de qua subditur, quia modicam habes virtutem, modica virtus digne humilitas dicitur, que facit hominem semper modicum
reputantem, et hoc humilitas est pure reputationis. Ad cuius contrarium apostolus dicit inflatos sensu carnis sue. Modica enim
virtus dicitur que facit hominem modica appetere, non propriam gloriam affectare, et hoc est humilitas affectionis quam homo non
afficitur ad propriam altitudinem. Unde apostolus Ro. 12. Non alta inquit sapientes sed humilibus consentientes. Ad hoc autem quod
humilitas dei gratia sit requiritur, ut primum secundum verum doctrine Christi non secundum proprium sensum operibus bonis insistat. Ideo inquit
et servasti verum meum, verum Christi per diligentiam servat, vel ut tam attentione mentis quam instantia exercitationis doctrinam
Christi impleat. Secundo ut sic diligens et operosa humilitas usque in finem perseveret, unde subditur et non negasti nomen
meum. Nomen Christi negat qui per vanam gloriam a Christi humilitate apostatat. Unde Eccl. 10. Initium omnis superbie
apostatare a deo, qui enim de donis gratie dei non Christum extollit sed seipsum, hic iam primo mente a deo per superbiam
recedit, dei enim dona sibi ipsi imputat, et hoc propter donorum complacentiam seipsum non deum amat. Et hoc est vera
negatio nominis Christi, de qua Job 31. dicitur si vidi solem cum fulgure et lunam incedentem clare, et letatum est in
abscondito cor meum et osculatus sum manum meam ore meo, que est iniquitas maxima, et negatio contra deum al-
tissimum solem fulgentem, et lunam clare incedentem videt, qui successum in spiritualibus habet seu in temporalibus gratias
ex quarum gratiarum complacentia homo non dei sed propriam manum osculatur, quando omnia bona sibi data sic habet quasi a propria manu
non divina habeat. Et hoc est iniquitas maxima non solum superbie in seipso gloriationis sed etiam magne ingratitudinis
in deum, ut digne negatio dei dicatur cum a vivifica manu eius munera accipiuntur, et mere ingratitudinis gladio
manus amputatur. Ecce dabo tibi de synagoga sathane. In hac secunda parte huius epistole Christus proponit premium veri
humilis, quod consequitur merito ipsius declinate superbie, et est primum ipsius premium, quod scilicet gloriam quam declinare intendit
consequitur etiam ab istis superbis. Isti specialiter sunt synagoga sathane. Superbia enim proprium peccatum est dyaboli, ipse enim
non per luxuriam seu gulam peccat quia carnem non habet, neque per avaritiam quia bonis temporalibus non egeat, neque per su-
perbiam quia circa temporales res et actus oritur, quibus omnibus ipsa natura melior est, peccatum autem suum erat circa spirituales res
scilicet scientiam et virtutes, et ideo propter hoc ei similes sunt qui de scientiis et virtutibus gloriantur. Hii sunt de quibus subditur, qui se
dicunt iudeos esse et non sunt, qui enim virtutes perficiunt sine humilitate iudeum se dicunt et mentiuntur. Nam enim vera
virtus subsistere potest sine fundamento humilitatis, sicut enim non est domus que fundamentum non habet, sic virtus esse non potest que
in humilitate fundata non est. Et ideo Christus magister vere virtutis hanc primo docuit verbo et exemplo Mt. 11. discite a me
quia mitis sum et humilis corde, sicut enim humane glorie sectatores a vera virtutum gloria excidunt, sic et vere
humilitatis professores vanam gloriam fugiendo ad veram virtutum gloriam pervenerunt, quod eis nec ipsi superbi contradicere possunt
unde sequitur, ecce faciam illos ut veniant et adorant ante pedes tuos, ex una enim parte ipsi superbi veritate coacti
humilitatis gloriam recognoscunt, quando etiam fetiditatem superbie sue ficta humilitatis specie abscondunt. Ex alia parte
dominus superborum persecutiones humilitati resistentium sic dispensat, ut quod superbi humilibus fecerunt in contumeliam hoc deus
illis convertit in gloriam. Digne ergo superbi vel sponte vel inviti ad pedes humilium adorant, cum in omnibus quibus se
super eos extollunt se eis inferiores inveniunt. Preterea victorie martirum de tyrannis et contumelie martiribus illate quam
gloriosi per eos etiam in hoc mundo effecti sunt unde Christus Mt. 5. Beati eritis cum edi v. h. e. p. v. f. e. d. e. m. a. n. m.
p. m. Et hoc est evidens signum magne dilectionis Christi cum suos non solum prosperis sed etiam adversis sic lucrifaciat
ut quia in prosperitate noverunt esse humiles sic proficiunt virtutibus a deo ut sint in adversis tam securi, ut minus for-
midant arma tyrannorum quam tyranni vera pauperum Christi, unde dicent et scient quia ego dilexi te quia servasti verum
patientiam meam. Perfecta Christi dilectio est cum ad eum finem suos diligit quo ipse a patre dilectus est. Patrem autem di-
lectionis iudicium in Christo fuit quod cum contumeliis et passionibus super omnia exaltare disposuit. Sicut apostolus ad Philip.
Et propter hoc scilicet passionum humilitatem deus exaltavit illum et dedit illi nomen quod est super omnia nomen. Sic ergo Christus eos amplius
diligit quos mundi abiectione et passionum humilitate exaltare disposuit. Unde Jo. dicit dilexit me pater et ego di-

De premio veri humilis

lans d' nostros modred estimans) et hinc bene oribus non desint nr malis nob adiuuantib⁹ emordem⁹ et
hec gra ppter ad di gloriā no mitt ẽ psalmis et p vicit ꝛc / In hac ꝛ ẽ ita hꝫ ꝫ apta sūt primū
ut humilis ꝑ sibi debet p dilectū in ista operac̄ est aut duc primū humilis ꝫ opposita ē in ista ꝑ o
ffm⁹ d' bona et sua vita, dū mst vicit sacra aia calumpnia d' triplo dei mai, duplū di digna dicit
sua vita sua vnis ꝑsona sic trois gracieuses ca vn ē in⁹ scribit d' sanus dei / q' sacrauit ei die ac
morte d' triplo aiq⁹ et sua vita et gusa ꝑ adusa et affuza placebut humilis go ista opposita d' hor
triplo calumpnia affirmat non ꝑ ppt gram d' sua vita sic firmat ut tota vita sua ordinat ad dei gla sanct
sint ne dyabolꝫ a salutis vita quadat d' apostasia, at hꝫ ad qđ dt at foras no aggradiat duplus a
triplo dei nudꝫ audit q'a salutis vita no quadit, at hꝫ no p'm dei mia ꝑ ista aiq⁹ quiꝫ ut
gra d' hꝫ bis vtr negꝫ ei auferat, dit apio de pugno suo ay dr auferta ab eo taladū d' gra
ꝑ bis usus no est, at dicta ei qui quiꝫ talenta negꝫ d' ei q' habet quidē bis usꝫ a illi go dabit gra pro
gra cui multo ꝑseuerare boni operis superadit gra ꝑmanet, p'm humilis primū ad adep⁹ nouā vitā q'
d' triplatā hꝫ aut d' ibi ꝑsistit ita p'm negotiat cum dina at p'm ad hꝫ dt at scia sup aia nome
dei mei hꝫ pluꝫ bn nouꝫ ꝫ nā ꝑ no' quimit vn gra. Hinc aut ras notant q' omn⁹ ꝛ nas
nunt no go di aqua sup humilas scribit, q' humilis opposita hꝫ meruit, ut ꝑ p'm ad dina nā not⁹ ala-
pat⁹ bn qđ ꝛ pmptū d' ꝑ pontifice d' sponsa hꝫ debut tunica aurea d' q' no' dei septū aut
lunā aurea d' dina sapia, q' q' tūc d' sponsa pandet, p' alios vtutibꝫ at sanis superminat ꝫ hinc
go aqua no' dei describ⁹, ꝑ ꝑ dina sapia gratiaꝫ ꝑ a ds rad humilis gratiaꝫ ad not⁹ dina nā
pudꝫ p'm gem gratiaꝫ d' q' gratiam⁹ ordinat et gemina amb vtutū et d' hꝫ gra gratiaꝫ
vnitatē fugantē ꝑ militantē aurea d' q' ua gemina d' ꝑ vtutes, ꝑ vtutes ai d' deo vni
sint d' capita suo q⁹ at b'n ꝑ mst se mutuo, at p'm ad hꝫ dt at no' unitate nouꝫ ilatꝫ ilatbꝫ vsio
pacis d' qua ꝑ b'n usio sua at pacis gemine, ut sit q⁹ videat beata et amat bonitate d' sancta vnitas
q' deo nona dr ꝑ uel d' prin modo donata d' ꝑ gra uel d' filius ꝑ glia, et ꝑ ao unitas dei
dicit aqua, ꝑ deꝫ eos illuiat beata et copulat cui hꝫ unitꝫ no' ꝑ sup humilas sibi no
gratiando ꝑ dina sapia ad ostenc̄ hꝫ pacis quanait, hinc p⁹ d' sapd accipit eā carne et spū
pac mst se at vitia omn⁹ tā zonalem ꝑ consulem obtinac̄ de q' pace ay, et pax dei q' exsu-
perat ait paulꝰ custodiat corda vra et intelligentias nras. Ꝫ pax amoꝑ noīa dei descendit d' celis ca-
tenas sit at dr aqua descendit de celo a deo meo hꝫ z'm talen ad qđ capity d' paulꝰ sp dū not⁹ du
a qua descendit at diuat ꝑ pax hoīs ad sapiā, et ad cetera q⁹ vnꝫ gra p' ꝑ ecclesiā, ita vt dr
ap' ipm dabit deꝫ caput aurea q' d' corpꝫ vn at hꝫ d' z'm gem gratiaꝫ q⁹ gratiam p'm d' gloriosa
te humil na de q' subdit et nomē mod nouū, vsitatꝫ no' ꝑpi d' notia q' nouitatē ad passionibꝫ
hꝫ ꝑpi d' modi cetera subdita hoc ami vetustatē culpe d' no' obnoxiū fuit pelimꝰ tū q' culpa
debent ꝑ nobis ffonte assūpsit, et ab vetustate culpe ffoo sibi affuit vn ap' ait q' primū
ad nouit sp p'm ꝑ not primū fuit hꝫ d' vsitatꝫ no' ꝑpi d' nouitatē aut nouū ꝑpi d' plenitudo gra d' p' q'
nos norat ꝑ ispm, at ffmabit q' d' gla. Dit paulꝰ ad phil. Cum ꝑfecta erit corpꝫ humilis, ꝑfectus
ami hic ꝑ multo ꝑfectā de attacta primū de q⁹ subiungit de signatū corpꝫ claritatis sue p'm operacē
qua possit acad sibi subici ad hꝫ no' nouū sp note glie sue p' sup humilis scribit et a fide mā-
litatꝫ humilis sue ad gratiaꝫ humilis gloriose ipm ꝑquit Vel no' nouū ad nichilitatis ut primus
vide d' pacede pauperta et de oīb⁹ culis ꝛc. Et angelo laodicie ecclie scribe. Hic hec p'ma q'ā
q' scribit ad tercia ma acad nota ma statu. Ex tri statu dia dat, ut tepida mīst sit glia predes-
tinat q' statu, vn at laodicea mt ꝑfecta finit vomitu ꝑ quid mpim d' acia figuꝝ d' ejus
tepidi sic pulat ut ad acad humilia⁹ sicapit dicamus a p' corpe, q' sue gloriat d' p' corpe
et dum hꝫ apta d' z'm ꝑtus p⁹ ds apim hꝫ acad de culpa sua, arguad docat nos ejus causis
cuiant d' nob tepidis, ꝫ huic apo sane ejus laudat docat nos debuiꝫ emadmō acmodi q⁹ tepidis
et surdos et auia a me, ꝫ huic apim ꝑmissione sua, ad spm olauad docat nos, q' spūa lue
cuiant d' nob tepidis et cecos ab amo, dt go, et an laodicea ecclie scribe. Hꝫ dr ame fidi
fidelis et verꝫ d' indio occultatū cordis ejus q' se ꝑpit ut tepid et iudicat d' iudicat d' utilis aut tū teste ꝑ
iudicia capit ꝑ ipsa veritas, in iudicio ꝑ ut sanat discreta dr iustꝰ et iustus, et ea sa ame
locat ame ad veritatē dr at ipse q' te te de se dr ego sū via veritas et vita, stude aut duc
beatus d' ipse iudicet ꝑ sp q⁹ discreta sanat q⁹ vnaqꝫ ea et ea debeat ad oc suo pio ut ꝑ hꝫ
integrat d' q⁹ suo pio quedat ea uel negotiet ut iustificat et primū q' manat, dr ap hꝫ ds sa locat

erunt. Dicit quia sunt arrogantes peccata cum etiam bona opera sibi sunt peccata. Tertio arrogans dicit se nullius egere, id est per se sibi
sufficientem esse. Ergo vero Christus inquit sibi in nullo sufficere, cum sit pauper cecus et nudus, pauper necessitatis cecus luce et
dilectione nudus vestimento eget. Unde et hii in suis necessitatibus cito pereunt, scilicet pauper fame cecus viarum pericula nudus frigore
nisi eis misericordia subveniatur. Eo ergo infelicior est superbus qui a deo nec misericordiam meretur qui non deo sed sibi ipsi innititur. Unde
et vane gloriosus propter deum impugnat, qui in hoc vult sibi ipsi per se sufficere, quod solius dei est prestare. Unde et se deum
facit qui ex seipso habundare querit. Et ideo deus panem vite et intellectus aufert, ut spiritualis fame defectus virtutis laboret.
Aufert sibi directionem suam, ut in misericordia pericula peccatorum et penarum incurrat. Nec vestimentum honestatis vite concepit
ut in omnibus se insufficientem inveniat, scilicet ad instructionem vel ad electionem boni, et ad iustitiam exercitationis qui nullius se egere
dicebat. Unde mt. Qui se exaltat humiliabitur. In adventu Christi factum est commercium, quia multi fortis et divina sapientia
consideravit agrum et emit et plantavit vineam. Ager mundus vinea ecclesia. Ecce ait ne tibi et mihi mea mea est ergo ut
saturemur ad huius commercium properate et emite, et non dicas dives sum, sed vide et pauper es, non habes meritum in
celis, nudus carens veste virtutis, cecus non intelligens misterium incarnationis, ergo emamus aurum ad redimendum vestem ad
decorandum corpus, id est incarnationis fidem vel passionis corpus meum dedi percutientibus. Suadeo tibi emere aurum. In
hac 2a parte huius epistole consulit vane glorie sensui docens prevenire temptationes congruis remediis. Unde sicut et tertia
obiecit defectum scilicet miseriam nuditatem cecitatem ad quos alii defectus recurrunt. Sic et 3a remedia suggerit. Primum quia
miseriam dicit suadeo tibi emere aurum a me. Aurum in diviciis preciosius est. Et ideo congrue divinam exprimit dilectionem, que
valor est et pretium omnium virtutum. Hoc aurum arrogans non habet, si nempe ut dicit dilectionis aurum habeat omne bonum deo non sibi
tribuat. Accipe ergo hoc aurum a Christo emere si vult vere dives esse. In emptione autem attendere debemus quid demus
et quid recipiamus. Demus ergo deo humilem confessionem, ut recognoscamus et confiteamur omnia mala nostra ex nobis.
Omnia vero bona esse ex deo hoc est pretium divine dilectionis. Unde ps. 31. Dixi confitebor adversum me iniquitatem meam deo, ecce pretium
dilectionis quod deo datur. Sed de divinis dilectionis commercio quod per humili confessione expendit deus subiungitur. Et tu tristi-
tisti impietatem peccati mei. Sine dilectione dei non fit remissio peccati. Sed aurum hoc non tam preciosum esset si condiciones que
consequuntur non haberet. Ideo inquit Jo. Ignitum et probatum divine dilectionis. Ignitum quod devotionis fervore est plenum, hoc est ignis
ignis de quo lucet scribitur. Ignem veni mittere in terram, et quid nisi ut ardeat. Ignis caritatis qui devotionis plenitudinem ardet.
Ideo nihil adulterine affectionis patitur, ut vere etiam hoc aurum probatum sit cum nihil vitiose admixtionis admittere pos-
sit. Quid ergo aurum habet vere locuples sit, qui omnia quecumque operatur in celestis thesauri loculo apud deum reponit. Ideo inquit
ut locuples fias tam preciosa enim apud deum est caritas, quod etiam ipsa peccata que de suo genere peccata essent si hoc solo
intuitu fiant scilicet divine dilectionis convertit ad merita, non enim in bonitate mea est dilectio divina quam sit arrogantia in genere
suo in malicia. Sed ergo arrogantia virtutis convertit ad iudicia. Unde osee fornicatio et adulterium in meritum obiecit
per divinam dilectionem compensatur. Quartum remedium quod nuditatem adiungit dicens. Et vestimentis albis induaris, vestimentum corpus
ipsum non solum ornat, sed et calorem naturalem in corpore fovet. Sic etiam iustitia et bonorum operum exercitio habituat
et hominem ipsum honestate ornat, et calorem dilectionis in quo vita spiritualis consistit fovet. Hec vestimenta alba sunt
merito si in vita bona luce conscientie irradiata, vestibus ergo albis induitur. Quia secundum conscientiam inter proximos suos iuste
et honeste conversatur. Sciam nempe deo honestatem proximo iustitiam sibi detur, ut sit verus et infusus iustitie operarius.
Unde subdit et non apponat confusio nuditatis tue. Nec enim coram deo confunditur qui secundum conscientiam deo placere novit nec coram
proximo erubescere potest, qui nulla inhonestate proximorum offendit aspectum, nec aliquam enormitatem seipsum ledit, qui iustitiam
dei in seipso attendit. Unde in ps. 118. Pax multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum. Quintum remedium potest
cecitati dicens. Et collirio inunge oculos tuos ut videas. Collirium unctio est composita ad extergendum oculorum
albuginem per suam acrimoniam. Revera arrogantia sicut albugo est, que visum non tollit, sed obducit visum cognitionis
ignorantia omnino tollit. Et ideo qui ex ignorantia omnino peccat vel non omnino, vel non tam grave peccat. Arrogantia
vero pro eo gravioris peccati est causa, quia unde sibi placet in quantum per candidam maculam visum humane mentis ad continenda
que dei sunt obnubilat et ideo collirio humilis penitentie abradi debet, quia homo primo se humiliet ad consistendum se pul-
verem esse, et per pulverem in mortem redigendum, ut recognoscat aliunde habere quod tamen omnia ex auctore, et sic pau-
latim ab humilitate ad penitentiam veniat, quod de rapina in deum accepta doleat, quod de manu dei quanto in ipso est ra-
puit, quod sibi dona dei impie arrogat. Unde et paulus ad philippenses de Christo ait, non rapinam arbitratus est esse, sed
equalem deo rapinam arrogans arbitratur cum de donis dei quasi de seipso habeat gloriatur. Unde et equalem se deo
facit, qui se in sibi ipsi sufficiendo deum constituit. Hoc collirio ergo ex mordificantibus pulveribus quanto oculos inun-
gat arrogans, ut cum se ex seipso nisi pulverem esse consideret impietatem quam in deum commisit digne dolorem amari-
tudinem abstergat. Ego quos amo arguo et castigo etc. In hac 3a parte huius epistole per temptationes promovens
ad spem ostendit nobis lucem spiritualia que occasione temptationum fiunt in hiis qui divina gratia temptationes vincunt. Sunt
autem hic spiritualiter. Primum divini amoris est meritum cum quis temptationibus repugnat nec se subito a temptationibus superare
permittit meretur a deo diligi, ut ex vera parte quam temptationes ei quodammodo prevalent exerceat ad humilitatem. Ex alia vero parte

2a pars huius epistole

3a pars huius epistole

sicut quod est in ecclesia electorum. Adde quod in statu contemplationis cum anima super humanitatem Christi ascendit ad divinitatem et tunc Christus [illegible]
[illegible] anima deo patri tunc est finis omnis consummatus [illegible] et b. unde Jacob c. Qui habes aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Nunc videntur intelligentes omnes status activae vitae et statuum probationes videamus ad quam victoriam unusquisque statuum
perveniat. Primo namque status iustitiae temptatur per negligentiam boni operis sicut dicitur in cantica tua [illegible]
repugnat temptationi per opera primo per quae negligentia in vincitur. Et hic victoria gaudio consciae et interna animi dulcedine
remunerat. Dabo inquit illi edere de ligno vitae quod est in paradiso dei mei. Secundo patientia impugnatur adversitate. Scio inquit
tribulationem tuam. Tertio vincit auxilii Christi fiducia nihil horum timeas quae passurus es. Tertio remunerat hic victoria evasione
mortis aeternae in non laedet a morte secunda. Quarto sapientia impugnatur dyabolico errore quod inter fideles seminat in Scio ubi habitas
ubi sedes est sathanae vincit errorem ergo vero doctrinae Christi impugnabo cum illis gladio oris mei. Et hic victoria remu-
neratur suavi intelligentia sacramentorum divinitatis et humanitatis Christi in Dabo illi manna absconditum. Quinto gratia impugnatur a carne
et eius motibus hic est Jezabel et eius filii vincit abstinentia et afflictione carnis per quam moriuntur illici motus in carne
in filios eius interficiam morte. Hic victoria remunerat vigore comprimendi opera mala in hoc est virga ferrea et delectatione
contemplandi spiritualia in hoc est stella matutina. Sexto innocentia primo impugnatur corpore boni operis in nomen habes quod vivas et mor-
tuus es. Septimo vincit consideratione promissionis et miseriarum Christi. In mente habe qualiter acceperis. Octavo remunerat dono sancte
conversationis et securitate aeternae salvationis vestietur vestibus albis et non delebo nomen eius. Nono humilitas si operosa fuerit
sine temptatione vincit. Ego servabo te ab hora temptationis. Decimo per acceptam gratiam negligit quam si non neglexerit remu-
neratur gratia confirmationis in bono faciam eam columpnam in templo dei mei. Undecimo temptatio mentis ex occulta superbia insurgit
et torpore ad ruinam inparata crimina procedit dicit quod dives sum et locupletatus humilitate patientiae vincitur. Collirio in
unge oculos tuos et vitae temptationis labor pacem mentis in Christo remunerat. Dabo tibi sedere in throno meo. Item
notandum est quod sicut 12 virtutes inchoant humanam mentem in divina contemplatione per timorem dei quantum ad veterem legem quas
12 alie quantum ad evangelicam perfectionem consummant per divinum amorem sicut c. videbitur. Sic etiam in vita activa inchoatur
homo per timorem dei sex gradibus perfectionum et consummatur in amorem dei per hos 6 status activae vitae qui hic mirati sunt
autem isti 6 gradus qui activam vitam inchoant in humana mente per nosse velle posse discernere meditari et operari. Perficitur per
iustitiam notitia non enim prodest nosse quid sit faciendum nisi et iuste noscat aliter scienti bonum et non facienti peccatum est
illi ut dicitur Jacobi. Secundo voluntas bona quae homo vult bonum operari perficitur per patientiam Levitici ii. Importunitas iracundiae vel
adversitatis animum benivolum. Patientia opus perfectum habet. Tertio posse bonum facere perficitur per sapientiam quae non solum dirigit facultatem
in bene faciendo sed etiam delectat ut cum gaudio bene faciat unde Eccl. 4to sapientia filiis suis vitam inspiravit
filii sapientiae sunt quae opera sua per sapientiam dirigunt sed vitam eius pro eo inspirat quia spiritualis vitae delectationem eis ministrat
Quarto discretio perficitur per gratiam nulli enim discretio sua pro se ipso sufficiens est nedum pro aliis nisi per divinam gratiam in qua
etiam per beatorum spiritum comprehenditur insufficientia humana suppleatur unde Paulus 2 ad Corinthios 3. Sufficientia nostra
ex deo est. Quinto meditatio perficitur per innocentiam cum enim quis male volens ad meditationes exercuerit necesse est ut pro
merito male voluntatis malignus spiritus meditationibus suis interseret et eas in malum dirigat et ideo necesse est innocentem
esse per voluntatem qui mereri vult meditationibus suis bonorum spirituum directionem. Et propter hoc consulit Thobias filio suo
4 hoc scilicet omnibus diebus vitae tuae in mente habeto deum et cave ne aliquem peccato consentias et post in eodem c. pe-
te ab eo ut vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneant. Consilia nostra in ipso sunt meditationes nostrae
ab ipso tamquam activae incipiunt et in ipsum tamquam in finem dirigunt quod non potest esse nisi mentem nostram a consensu peccati prohibeamus
et ad deum iugiter conversam teneamus. Sexto opus perficitur per humilitatem non enim opus esse potest perfectum aliquid vel minimum
contempserimus quod propter deum facere vel pati possumus. Sic nempe aliquid contempnendum esset quod filius aequalis deo patri
inter latrones crucifixus fuisset. Ideo hic virtutis spiritualis ingenium se exhibet dicens Matthaei 11. Discite a me quia mitis sum
et humilis corde. Ecclesiastici 2. c. iiii.

Post haec vidi ecce hostium apertum. Ecclesiastici 2. In hoc 4to capitulo evangelista post tractatum de vita activa agit de statu vitae
contemplativae in ecclesia unde sicut de vita activa apparet quod eius perfectio potest attendi vel in ipsa mente cuiuslibet persone quae
per ipsam virtutibus perficitur vel in ipsa civitate in qua per eam invicem ministrat. Sic et vita contemplativa vel at-
tenditur quantum ad perfectionem totius civitatis ecclesiae sive qua nunquam congrue bene gubernatur. Primo ergo de hoc statu videamus in quantum
ipsam mentem perficit deinde ex hoc concludamus quae et quanta in sancta ecclesia requiruntur sed hoc ut contemplationis status in ea servetur. Dividitur
autem hoc pars in qua de vita contemplativa agitur in duo capitula. In primo agitur de magnitudine vitae contemplationis merito. Secundo de excessu
vitae contemplativae primo in Et vidi in dextra sedentis super thronum. Primum capitulum dividitur in tres partes. Nam in prima describit evangelista
ipsum statum contemplativum. In secunda describit divinae contemplationis admirandum in Et quatuor lampades ardentes. In tertia adiungit
ipsius divinae contemplationis ministerium et requiem non habebant dicentes sanctus sanctus sanctus. Cum ipsum divinae contemplationis statum 4or
considerare possumus primum eminentiam ipsius ad activae vitae statum. Activa enim vita prior est ordine non dignitate ergo dicit post haec
vidi per activam vero perficitur homo ad veram sui ipsius recognitionem ut tunc tutae statum contemplativae vitae adire possit cum infirmitatem
suam expertus sit unde et legitur Genesis 3. Adam in miseriam ecclesiae peccati corruit quia praepostero ordine primus de ligno scientiae boni

De contemplativa vita

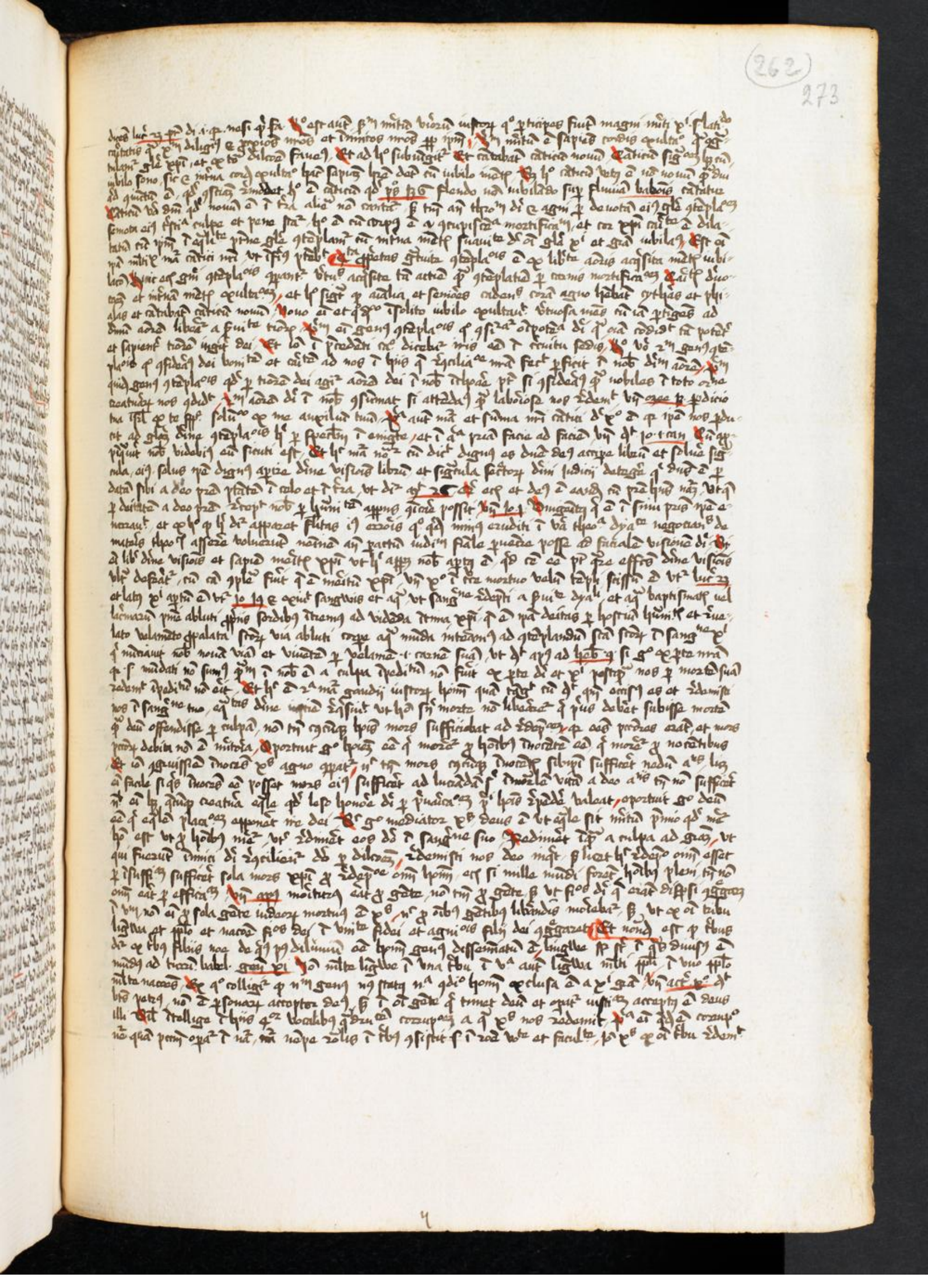

de 3o sigillo

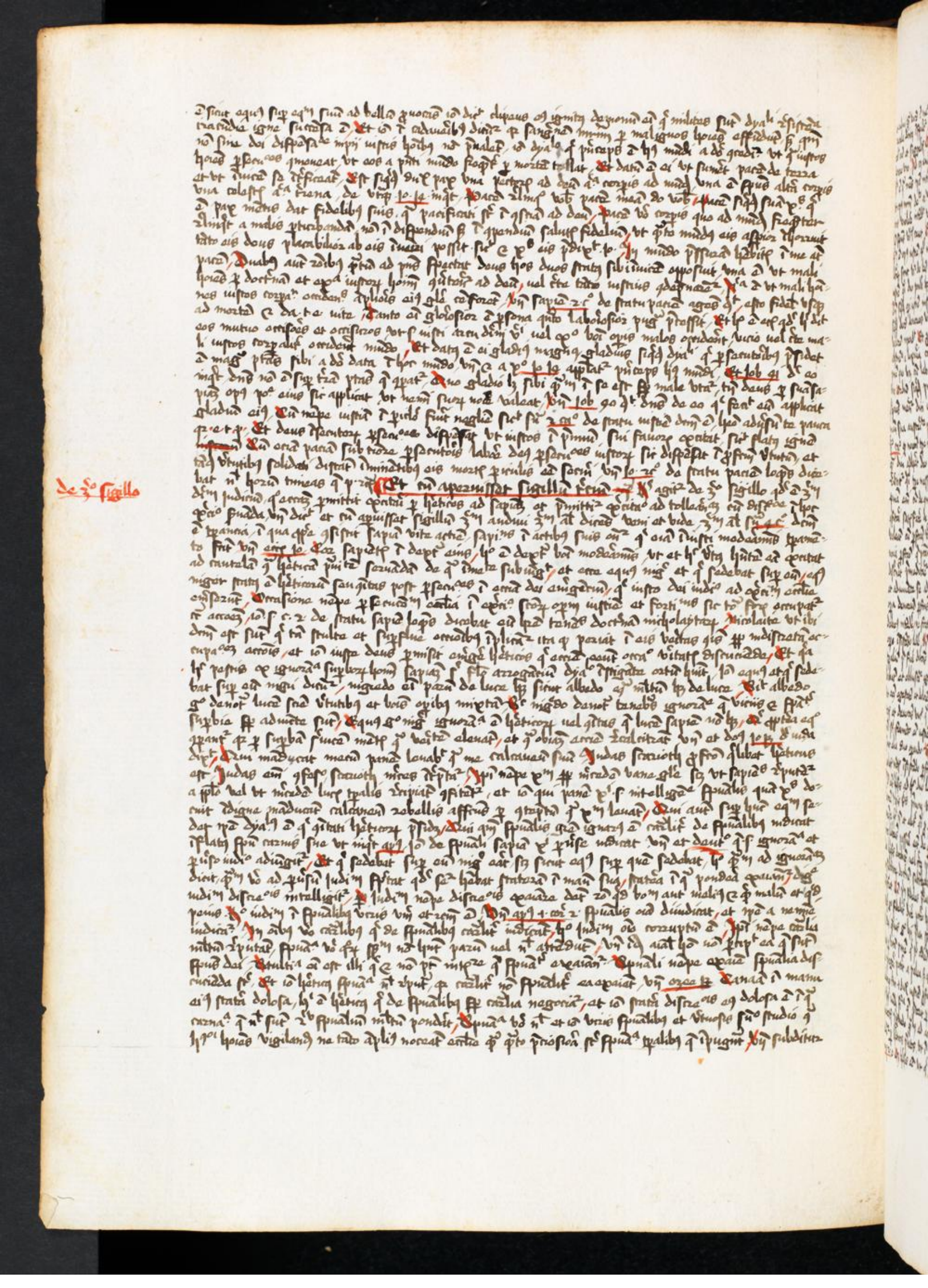

[illegible] famis desolacionis mors penarum corporalium bestie multitudinis demonum hec omnia prescripsit ypocrita in presenti vite statu
Cum conscientia sua fictionis eius conscientia in omnibus que agit remordet conscientie Cum voluntate sua et omni letitia spirituali vacuus est
Cum corpus suum afflictionibus et diversis penis immutibilibus assumitur Cum anima sua in cursibus demonum fatigatur in congrue mors
i. dyabolus has 4or partes terre s. ypocrite quod totum terrenum est potestate sibi in eum concessa gladio fame morte et bestiis dicitur
interficere vel equus pallidus est avarus qui pallet per timorem amittendi super ipsum equitat mors i. dyabolus qui dyabolus duobus cal-
caribus urget i. timore amittendi et ardore acquirendi ut cito festinet ad infernum unde bene subditur Et infernus sequebatur
eum qui scutifer vel hospes qui manu recipiet eum Et cum aperuisset sigillum quintum etc. In hac quinta parte
agitur de quinto sigillo in quo intelligitur Primum iudicium dei quod est impunitas malorum multum est occultum et hoc iudicium dei
quod est in quo plurimum excitatur videntes quod deus iustos qui affliguntur in hac vita non remunerat et videtur ipsos autem
ipsum peccare permittit ex quo ut etc. Corda filiorum hominum implentur contemptu cum tamen evidens ratio sit quare deus hoc
iudicio accidit excitari permittit scilicet ut erudiatur ad perfectam innocentiam non enim ex hoc vere innocens est qui innocen-
tibus nocere non vult Sed hoc vere innocentia est quod cum hiis qui oderunt pacem erat pacificus ut patet Et hoc iudicium
bene ad precedens sequitur Cum per precedens dei iudicium multi vere fieri fideles reputarentur necesse erat probationem aborti per quam
palea a tritico separatur Et propter hoc deus multos in malis suis permisit impunitos ut per eos probarentur vere innocentes
ut manifestarentur fideles fieri ut et horum meritum tanto magis esset quanto longanimius adnocentes innocentiam custo-
dirent Et iterum dampno tanto iustior quanto diuicius dei potestatem contempserunt unde etc. ex hoc quod cernentes peccat peccator et
per paciam tolleratur novit quod omnibus qui timent deum bene erit Secunda ratio est quare deus permittit impunitos scilicet ut cum ecclesia
de foris persecutionem non haberet intus tolleraret sediciones ut quod martyribus deserviunt in persecutione malorum supplent
impunitas in sediciones malorum Et hec ratio infra in hac parte aperte tangitur nam dicitur hec pars in duas partes in quarum prima
tangitur querimonia martyrum de impunitate malorum hominum in secunda subiungitur consolatio ecclesie quod hoc malum est Et date sunt
illis singule stole dicit ergo et cum aperuisset sigillum quintum vidi sub altari animas interfectorum Ignis quintum sigil-
lum aperit dum hoc quintum impunitatis iudicium in ecclesia excecutioni tradit Tunc ergo beatus Iohannes animas interfectorum vidit cum flagi-
ciosis hominibus iniustos et innocentes quod male volunt impune facere licet unde abacuc i. dicit deus conquerit dicens Quare respicis
contemptores et taces et facis homines quasi pisces maris Quantumcumque tamen iusti ab impiis paciantur paciam tamen et meritum
quorum minus est et inferius merito regis paciam martyrum qui filius dei est in assumpta humanitate Et hoc bene notandum cum dicit
animas interfectorum vidisse sub altari Sicut enim tota congregatio sanctorum digne templum dei dicitur ad quorum consensum apostolus i.
Corinthiorum Templum dei sanctum est quod estis vos Sic digne altare dicitur dei humanitas Christi que ceteris sanctis in celo est excellentior
et excelsior Altare ab altitudine dictum est Anime ergo electorum omnium sub hoc altari sunt quantum ad meritum et glorie pre-
mium quia hoc ipso uno homine omnes inferiores sunt ut non solum de hominibus sed etiam de angelis audeat apostolus dicere
ephesios i. quod Christus constitutus sit ad dexteram dei in celestibus super omnem principatum et potestatem et dominationem et omne nomen
non solum quod nominatur in hoc seculo sed etiam in futuro Sed ne similiter omnes interfectorum animas eo quod interfecte sunt hoc privi-
legio fungi et participes sint meritorum et glorie Christi Addit propter verbum dei et testimonium quod habebant non enim qui paciuntur
ut fures et homicide et adulteri sed propter verbum dei quod predicabant et propter testimonium quod christianis ostendebant id est
propter doctrinam et vitam christianam passi hanc gloriam merito consequuntur sicut beatus petrus in sua canonica inquit Est autem
advertendum quod cum deus iustissimus nichil adulterinum admittit sine iusta recompensatione equitatis unde psalmus 24 non relinquet
dominus virgam peccatorum super sortem iustorum propter misericordiam suam paciam ad tempus plurima tolleret sicut et ipse psalmus dicit Cum
accepero tempus ego iustitias iudicabo Quamdiu ergo iustitia in suspenso est per paciam quasi magno clamore aures
dei appellat ad iustam retributionem propter quod subditur Et clamabant voce magna non voce quidem corporis interfecti
clamant sed evidentia perpetrati in eis sceleris sicut et ipse dominus genesis 4 dicit ad cham vox sanguinis fratris tui
clamat ad me de terra Clamant quidem non vindicte desiderio quam in arbitrio dei constituunt sed pulcherrimis divine iustitie
quam in iusta dei retributione attendunt clamant non pro mortali corpore in quo passi sunt sed pro corpore glorificato quod
in resurrectione a domino erunt recepturi utrique dicit usque quo domine sanctus et verus non vindicas sanguinem nostrum
de hiis qui sunt in terra Sanctum dicunt quantum ad iustitiam verum quantum ad iudicium vere enim omnia iudicat qui discernit usque
ad minima quod unicuique pro meritis conveniat Sanctus est qui nichil inique velle potest ut sic sanctitati vindicta veri-
tati iudicium tribuatur Sic enim iudicat ut verus sit vindicat ut sanctus ut nec iudicium falsitatem nec sanctitas odium ad-
mittat unde scriptum est nichil odisti eorum que fecisti nec odiens aliquid quod constituisti Congrue iniustitie sectatores
in terra habitare dicuntur contempta enim celesti habitatione terram pro habitatione preeligunt quam si possent numquam mutare vellent
Unde et propter hoc quod sola eis preciosa videntur indefensos homines spoliant et occidunt Talis fuit primus homicida
cham qui possessionem interpretatur et filiorum eorum gerit qui propter temporales possessiones occidunt innocentes Et date
sunt illis singule stole albe etc. In hac secunda parte huius partis subiungitur consolatio ecclesie dicit malorum impunitate
unde et tertia pars est ista consolatio Primo enim pars consolatur ecclesie in beatitudine animarum innocentium quam consequuntur per tribulationes
huius vite de qua dicitur et date sunt illis singule stole albe unde albe sunt beatitudo anime et corporis quas electi consequuntur

2a pars

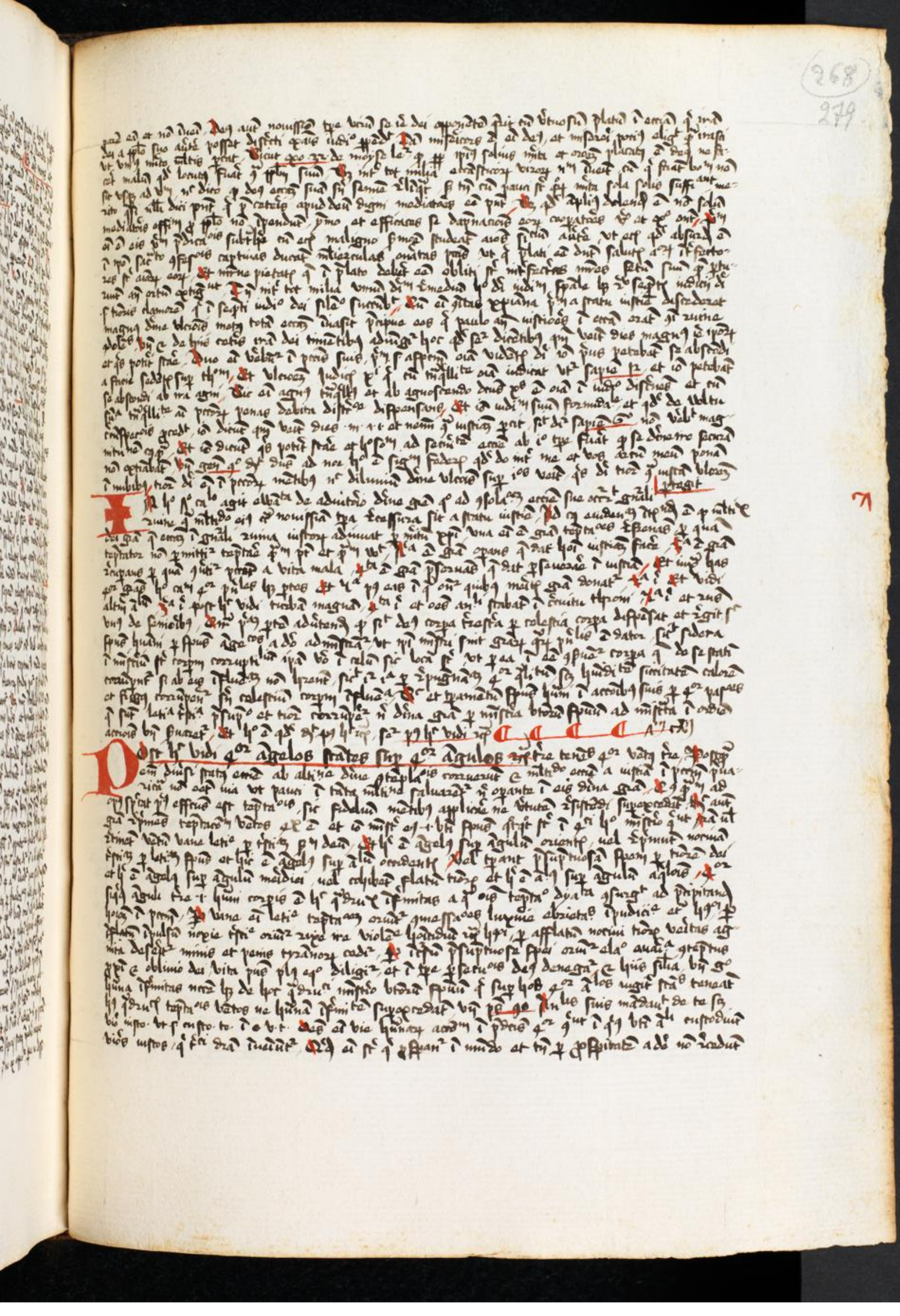

h' agit' de adiutorio gr̄e opantis

s̄ terrenis rebus ad eius gl̄am bn̄ vtuntur. Et hi signantur per terram, ait enim ne flaret super terram neque super mare neque in vl-
la arborum. Quid vero sunt iusti qui per mundi huius aduersitates purgantur et preseruantur a sordibus peccatorum, et hi signantur
per mare quod est amarum sic tempestatibus tamen gratiam purgantur et immundi ab suas ad litus proicit. Tertium est genus iustorum
quod a terrenis actionibus mente eleuatur et celestibus meditationibus per contemplationem deo fructificat, et hi signantur per
arbores primi scilicet germinat arbor bone actionis. Hii vltimi fructum spiritualis latitie mentis, vnde gen. 1°. Germinet terra
herbam virentem et post lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. Et vidi alterum angelum etc.
In hac 2a parte huius capituli agitur de adiutorio gr̄e operantis. Et diuiditur in duas partes, nam primo describitur misterium huius
gr̄e, 2° subiungitur huius gr̄e multiplicitas ibi et audiui numerum signatorum. Circa primam partem aduertendum quod licet xpus
secundum diuinitatem actor sit et dator omnis gr̄e, tamen secundum humanitatem gr̄e non est dator sed generalis meritor est cuius meritum
tam magnum est ut ipsius merito nostra gr̄a quantumcumque magna a deo negatur. Vnde ipse dixit Io. 2. Pater gratias ago
tibi quoniam audisti me ego autem sciebam quoniam semper me audis, hoc etiam meritum tam latum est ut nostra gr̄a quantumcumque parua
sine illo detur, nec in natura quod per peccatum amissum est sine illa recuperetur sicut superius habitum est capitulo 4°. Et ideo primo agit
de magnitudine meriti xpi qui est minister gr̄e, 2° de latitudine meriti eius ibi Et clamauit 4or angelos. Quantum ergo
ad ipsum gr̄e misterium in se dicit. Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, xpus alter angelus dicitur in eo quod
in humana natura alter et minor angelica, vnde ps. 8. Minuisti eum paulominus ab angelis. Angelus tamen digne dicitur cum
dei patris nuncius fuerat ad salutem hominum missus in mundum, vnde Io. Ego a deo processi et veni etc. Quod ab ortu
solis tunc ascendit, quia per diuine sapientie predicationem quam ipse per se et suos mundum illustrauit cognitus est esse
filius patris consubstantialis in natura et omnipotentia coequalis. Sicut enim superiori capitulo dicitur obscuratio solis diuine sapientie subtractionem
in mundo fuit per quam generalis ruina in vita iustitie seruatur, quantum merito xpi eleganter ante mundi constitutionem ut es-
sent sancti et immaculati in conspectu eius in caritate ut dicit apostolus ad hebreos 1°. De magno autem huiusmodi angelo merito intel-
ligitur quod sequitur habentem signum dei viui. Si nunc per hoc signum crucem xpi intelligere volumus per quam xpus apud
deum patrem pro nobis meruit conuenienter sic dici potest. Conuenientius tamen meo iudicio signum dei viui gr̄a est per quam
gratuita dicitur ymago, non illa naturalis que per creationem data est et mentibus fidelium imprimitur sine qua naturalis ymago infor-
mis est. De quo signo ps. 4. scribitur signatum est super nos lumen vultus domine tui. Coram nempe lux quidem et ymago
est vultus diuine approbationis qui tuos tamen non alienos intuitur. Hoc signum angelus magni consilii xpus in manu sua
dispensationis habet diuidere singulis prout vult, sed quoniam sol nunc vt superius diuina sapientia dictus est Io. ad eius euidentiam
sciendum est quod figura et constitutio mundi corporalis et productio rerum corporalium scilicet harbarum arborum et animalium nature
humane constitutionem indicant et productionem suorum operum sicut et in mundo corporali spera est celestis et elementalis
Sic et in humana natura est natura spiritualis et spiritualis. Ipse rationis per rationem respicere debet naturam corporalem ad hoc vt
sua opera ordinata producat. Et hoc signat spherica spera celi firmamentum concludens vndique elementalem speram. Sicut
ergo celestis spera de speras visibiles continet scilicet firmamentum in quo sunt stelle fixe et orbes per pla-
netarum. Sic et spiritus rationalis ad bene viuendum et operandum de gratia gratiarum habet quibus mens disponitur vt a beatis spiritibus
ad bonam vitam et opera bene et obedienter moueatur. Prima est virtus moralis que dat nobis bene viuere et rebus corpora-
libus conuenienter vti. Hec est prima gratia mentem ipsam in bono confirmans, in qua quasi tot sunt stelle quot spirituales virtutes mentem
ipsam ad hoc confirmantes et illuminantes. Vnde sicut in firmamento signantur duodecim signa et 7° vel ipse constellationes
Sic et 12 sunt virtutes generales et 7° spirituales quarum tamen quibus multas habet species in se, sicut constellatio multas stel-
las de quibus deo fauente inferius dicetur. Secundaria vero in ordine celestium sperarum sunt planetarum spere 7 que terram
fruunt cum influentia stellarum firmamenti germina sua producere. Sic et 7 dona spiritus sancti cum influentia virtutum
moralium fruunt terram carnis humane bonas cogitationes et opera producere. Quorum primum quasi terre sensualitatis proximum est
donum timoris dei quod per sydus lune intelligitur eo quod crescat et decrescat more lune, et nocte humane ignorantie
illuminat. Secundum donum est pietatis quod per sydus mercurii intelligitur eo quod circa opera misericordie negociatur. Tertium donum pietatis
scientia est que cognoscit homo quo pietas vnicuique impendenda sit, ne officio pietatis ad impietatem foueatur. Hoc donum
intelligitur per sydus veneris que ceteris stellis clarior est que lucifer dicitur, que extra illuminat vltimam noctis vigiliam.
Sic et scientia pietatis cum humana ignorantia illuminat solem diuine sapientie vicinum nunciat. Addatur 4tum scilicet scientie pie-
tatis quidem diuinus sapor et dulcedo siue feruor quo vnus cum pietatis scientia deus amatur vt proximo propter ipsum
pietas impendatur, et more diuine sapientie in humana mente nascitur. Vnde et hoc donum per solem intelligitur qui lucem
habet et calorem et in medio planetarum est situs de quo omnes stelle lucem et virtutem habent secundum quod dicta est. Et
et verisimiliter probatur per lustrando celi spatia sic et donum sapientie omnibus aliis virtutibus scientiam et vigorem apponit
et inter cetera dona principalitatem tenet. 5tum est donum consilii quo interior intelligentia principiorum sapientie quaeritur.
Cum enim sapientia a pietatis scientia incipiat vt predictum est scientia autem et per proprietates rerum habetur non per ipsa principia
constitutionis rerum, ideo mens que sapientiam attingeret consilio vtitur ad intelligentiam obtinendam. Vnde sicut dono pietatis
ad scientiam pietatis proficimus, sic dono consilii donum intelligentie lucramur. Hoc donum congrue per martem intelligitur

ab omnibus malis preservat ne corruant in culpam et incurrant penam. Vnde dicitur qui sedet in throno habitat super eos. Deus [illegible]
in throno quia sua residentia omnia gaudet. Et super eos habitat quos in gratia sua fructos a ruina peccati preservat. Vnde ps.
Oculi domini super iustos. Hic possumus attendere quod beatitudo [illegible] in fruitione [illegible] gratia habitu [illegible] ad
malum eiudunt. Vnde dicit non esurient neque sitient amplius. Esurient quidem in isto seculo amatores mundi qui in tue
[illegible] quod se saluos putabant. Sitient voluptates [illegible] in quo amplius non dolent et dilectiosius in
gaudebunt. Vnde Aug. Io. 4. Qui biberit ex hac aqua, id est mundi deliciis, sitiet iterum. Et non cadet super illos sol neque ullus estus. Vnde
[illegible] quod suos seruat vel in potestatem fruitur. Vnde Ysa. 54. Confusionis adolescentie tue obliuisceris. Vnde sub
[illegible] neque cadet super eos sol [illegible] sol iustitie super illos cadet quando in examinando suo iudicio maiestatis [illegible]
[illegible] suis [illegible] et horribiliter confundet. Vnde [illegible] dicit Deus ad dampnatam animam: Reuelabo pudenda tua
in facie et [illegible] meditatione [illegible] tua et regnis ignominiam tuam. Quoniam agnus qui ab eis estu eterne pene
per sanguinem suum [illegible] sunt, id est addit neque ullus estus in cadet super eos quod eos de estu viciorum [illegible]
estus et pene [illegible] in eis [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] Vnde apostolus ad Hebr.
Sanguis Christi qui per spiritum sanctum semetipsum se obtulit immaculatum deo emundabit conscientias vestras ad seruiendum deo
viuenti. Et [illegible] in omnibus [illegible] a deo [illegible] et deducet [illegible] potuerit. Vnde 1 Cor. [illegible] dicit apostolus
Omnis [illegible] cum [illegible] reddiderit regnum deo patri, cum euacuauerit omnem principatum potestatem et virtutem. Et adiungitur
quoniam agnus qui in medio throni [illegible] ab eis [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] diuina visione [illegible] quam [illegible] amplius [illegible] Vnde [illegible] ad
patrem dicit Io. 17. Ego in eis et tu in me ut sint consummati in vnum, et pater [illegible] quos dedisti mihi volo ut
ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi. Et subditur et deducet eos ad
vite fontes aquarum, [illegible] trinitas [illegible] personarum in deitatis vnitate quia [illegible] deitatis [illegible]
[illegible] ut [illegible] deus sit [illegible] Vnde [illegible] ego [illegible]
[illegible] aquam [illegible] Et in diuina visione cum
[illegible] Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum, [illegible] gaudium et felicitatis sue [illegible] Vnde Io. 10.
[illegible] de ouibus suis. Oues mee vocem meam audiunt et [illegible] Et ego vitam eternam do eis et non peribunt in eternum
[illegible] de manu mea.

Et cum aperuisset sigillum septimum [illegible] Hic incipit 8m capitulum [illegible] biblie et aliorum 8m cap
doctorum [illegible] Et vidi septem angelos. Vnde [illegible] usque ad [illegible] agitur de corrupcione
statuum ecclesie [illegible] contemplatiua vita. Et [illegible] corrupciones [illegible] subiungitur [illegible]
[illegible] Christi preservans electos ab hac corrupcione [illegible] Et alius angelus venit [illegible] adiungitur [illegible] septupliciter
[illegible] statibus ecclesie [illegible] Et angeli qui habebant septem tubas. [illegible]
quo [illegible] iudicium [illegible] [illegible] ecclesie omnes status ecclesie [illegible] a sua institutione primaria
[illegible] [illegible] gratiam [illegible] fidei [illegible] gratie datorem [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel studio virtutis [illegible] sapientie [illegible] statum virtutis [illegible]
ut [illegible] gratiam quam [illegible] gratie datorem [illegible] agnoscit [illegible]
[illegible] diuersos errores [illegible] Christi fidem [illegible] Christi fide [illegible] varios errores
[illegible] discessio [illegible] de fide de qua apostolus 2 ad Thessa. 2 loquitur aduenit, ut ex hoc intelligatur [illegible]
[illegible] in fine [illegible] talis [illegible] deus [illegible] gratia [illegible]
[illegible] et ex hoc ecclesiam [illegible] fidei [illegible] virtutum [illegible] Vnde [illegible] quo
[illegible] ecclesiam [illegible] generaliter [illegible] et deuocionis [illegible] sicut et [illegible]
[illegible] doctores ecclesie [illegible] ad [illegible] sigulla [illegible]
[illegible] doctores ecclesie corruerunt ab altitudine diuine contemplationis [illegible] silentium [illegible] dei in ecclesia ut [illegible]
[illegible] verbum dei loqui. [illegible] dei [illegible] adulterantes [illegible] non [illegible] adulteros non legitimi
[illegible] filii generantur. [illegible] silentium in ecclesia [illegible] clamoris deuocionis [illegible] non
clamat ad deum [illegible] [illegible] sicut et [illegible]
ecclesie [illegible] in [illegible] primaria institutionis sue [illegible]
dei [illegible] et [illegible] clamor [illegible]
[illegible] locum gratie apud eos [illegible] Vnde [illegible]
[illegible] moribus et patris [illegible] clamor [illegible]
[illegible] ab [illegible] diuini iudicii [illegible] iudicium [illegible] [illegible] ecclesia
[illegible] clamor [illegible] iustorum [illegible] Vnde dicitur Et cum aperuisset
septimum sigillum factum est silentium in celo. [illegible] in ecclesia Christi sicut [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] in hoc [illegible] silentium agitur [illegible] iustitie in [illegible]

Et .vij. angelus tuba cecinit

Quinta angelus tuba cecinit et vidi stellam

ut i videbit sicut et p superbia adorant demones sic p avaritiam adorent simulachra aurea et argentea et
erea et lapidea et lignea que neque videre possunt neque audire neque ambulare. Cum et bonum a deo creatum sit et ad hoc
simulachrum iam infinita bonitas que est deus ex bonitate p quandam similitudinem i omnem aliam creaturam. Ergo divinas
mundi aurum et argentum et eos qui edificium de lapidibus amplius quam deum diligunt sicut ad simulachra
colunt de quibus dicit apostolus ad Ro. i. Qui mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem corruptibilis hominis
et volucrum et quadrupedum et serpentium. De huius autem et etiam de his quos amat hic Iohannes. Et quidem
est quia humana vanitas plus amat hoc quod colit et adorat, hoc similes illis fiant qui eas sibi deos faciunt
ut sicut ipsa neque audire neque videre possunt neque ambulare tales et eis et ipsi fiant. tales huius sensum
surdi et obedientia et quod dicit claudi. Sed omnes idola p hoc opus efficientur, ut dicit et apostolus morti ipsius per
auctoritatem subdit. Subdit eos deus i reprobum sensum ut faciunt ea que non conveniunt replectos omni iniquitate malicia
fornicatione etc. Et quod dicit quia inquit repleti dicuntur ii qui operantur ea semper que lege divina prohibentur. Et ideo
dicit et non egerunt penitentiam ab homicidiis suis. Omnia sicut mala in hoc genere qui aut mali homines semper cor-
rumpunt solummodo quia alios similes sibi faciunt. Et hoc dicit quia vel proximos suos corrumpunt quibus modis et
hic sunt similiter homicida quia occidunt animam. Cum enim aliquem malo exemplo suo subvertit vel suasione modo opere suo
alliciendo vel cogendo in peccatum adducit quod ad fit quod hominem occidit. Unde sunt quod penitentiam per deus dicit qui scan-
dalizat pusillos etc. tale et scandalum locum non habet in i infirmis pax et multa diligentibus legem dei
et non in iis scandalum ut dicitur ps. cxviii. Corrumpunt enim mali homines pusillos p nociva doctrina. Unde
sunt venenum more ut p aures cor inficiunt atque ipsum occidunt. Tales in ministerio divinali fugiuntur sedentes
in cathedra pestilentie prima pars dicitur ps. i. Et hoc dicit propter peccatum. Et hic Iohannes qui non egerunt penitentiam de peccatis et
ab homicidiis suis neque ab veneficiis suis p homicidium corruptionem operis p veneficium corruptionem doc-
trine significat quia corrumpit peccatorum exemplum suum. Et in ad peccatum quod corrumpit sapientiam dicit, neque a forni-
catione sua neque a furtis suis. Est namque peccatum quod hoc sapientiam corrumpit vel est in cogitatione vel in actione
p cogitationem et formatur peccatum a deo p quod hic fit ut deus a deo plus amet eum in cogitatione sua
scriptis et attractis usque sic avaritia, vanitatem, luxuriam, superbiam, gloriam attrectis et cogitat quam deum
ut tales in operantur. Evacuat unde ps. lxxii. Corrupti sunt ut abhominabiles facti sunt in studiis suis. Abhominabile
studium est creaturam attractis diligere quam creatorem. Furtum vero peccatum operis dicitur. Furtum enim est usus
aliene rei contra voluntatem domini. Furtum enim est quod creaturis dei utitur aliter quam ipse vult. Unde et Iosue vii. capi-
tulo peccatum de peccato suo quoluta sunt et ipse collo meo sicut furtum in collo furem quod adiudicatum
est suspendio. patet nichilominus hic omnia ad hoc dicta. Sed ut qui de peccato suo sit ydolatre sive homi-
cidium sive veneficium. in occasione mortis. Veneficium sic scilicet coniunctum cum sive fornicatio quod furtum
patere voluerunt divino iudicio tacto amplius tenduntur quod divinum in ans voluptate.

Et vidi alium angelum fortem descendentem de celo etc. Exposito ad penam capitulum
capitulum in quo agitur de auxilio divine gratie quod p^s surrexit actio sua perfectum p corruptionem ac-
tive vite. Que namque est angelus i. dei predicatorum iungitur et ideo inquit. Et vidi alium angelum etc. Dicit
autem in 3° primo. Primo describit quod primo ad hoc officium venit. 2° quod auxilium secum attulit ibi. Et habebat
in manu sua. 3° declarat quod huius auxilium usus est ibi. Et cum clamasset locuta sunt vii tonitrua. Et
primo dicit scilicet sciendum est quod supra in ca^o ubi describit angelum quod post ortum active perfectum de con-
templative gratia vite, describit et p figuram angeli ascendentis ab ortu solis ut designatur p ortum solis inde
humanam illuminare p ascensum suum ad celestia contemplanda. Designat hic vero ubi corruptio active vite fuit
dicit alius angelus est dicitur quod de celo descendit. Illud namque est p officium quod est p naturam quod de celo
quia eos descendit et humana creatura in defectibus corruptionis active vite liberandam succurrit quia modus de celo
p gloriam descendit. Sed p officium misericordie sua ad yma descendit. Unde exo. iii. Vidi afflictionem populi mei qui
est in egypto et eius clamorem, et descendi ut liberarem eum de manibus egyptiorum. Egyptii in figura lutu
et lateres populum dei opprimentes demones sunt qui durare servitute peccati specialiter in fine mundi actionem humani
generis opprimunt. Et ideo x^s qui ad opera operationem humani generis missus fuit afflictionem hanc diutissime videns
p manum suam ad liberationem eorum descendit. Dicit enim x^s in celis est in p divine maiestate angelicus
sic et descendens dicitur p sua humilitatis operationem hic angelus fortis esse dicitur. Dicit enim angelum fortem descen-
dentem de celo eo quod eandem potestatem habet cum patre. Unde io. ego et pater unum sumus vel potius fortis esse
dicitur propter fortissima opera humilia patris quod p ecclesia humani generis roboranda suscepit de quo dicitur. Cum
quia fortior superveniens fortem scilicet dyabolum devicit et spolia eius i. humanum genus p varia gradus merita ad mul-
tas mansiones in celesti domo ordinandas distribuit. Dicit ergo deus angelus est p corporalitatem sic maior patre
esse voluit p humilitatem. Unde dicit eum amictum nube nubes sicut a sua visione solis clarum et in plu-

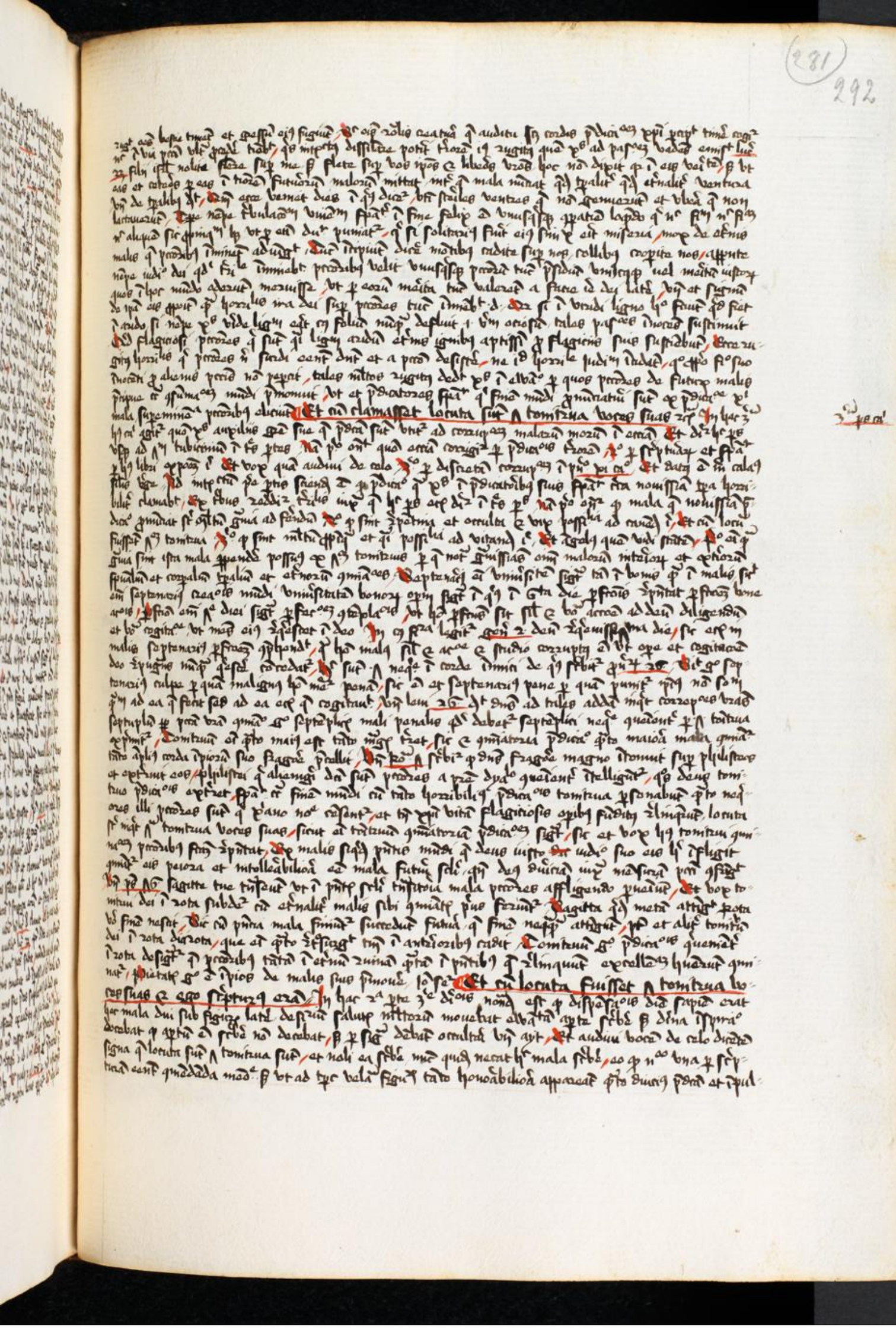

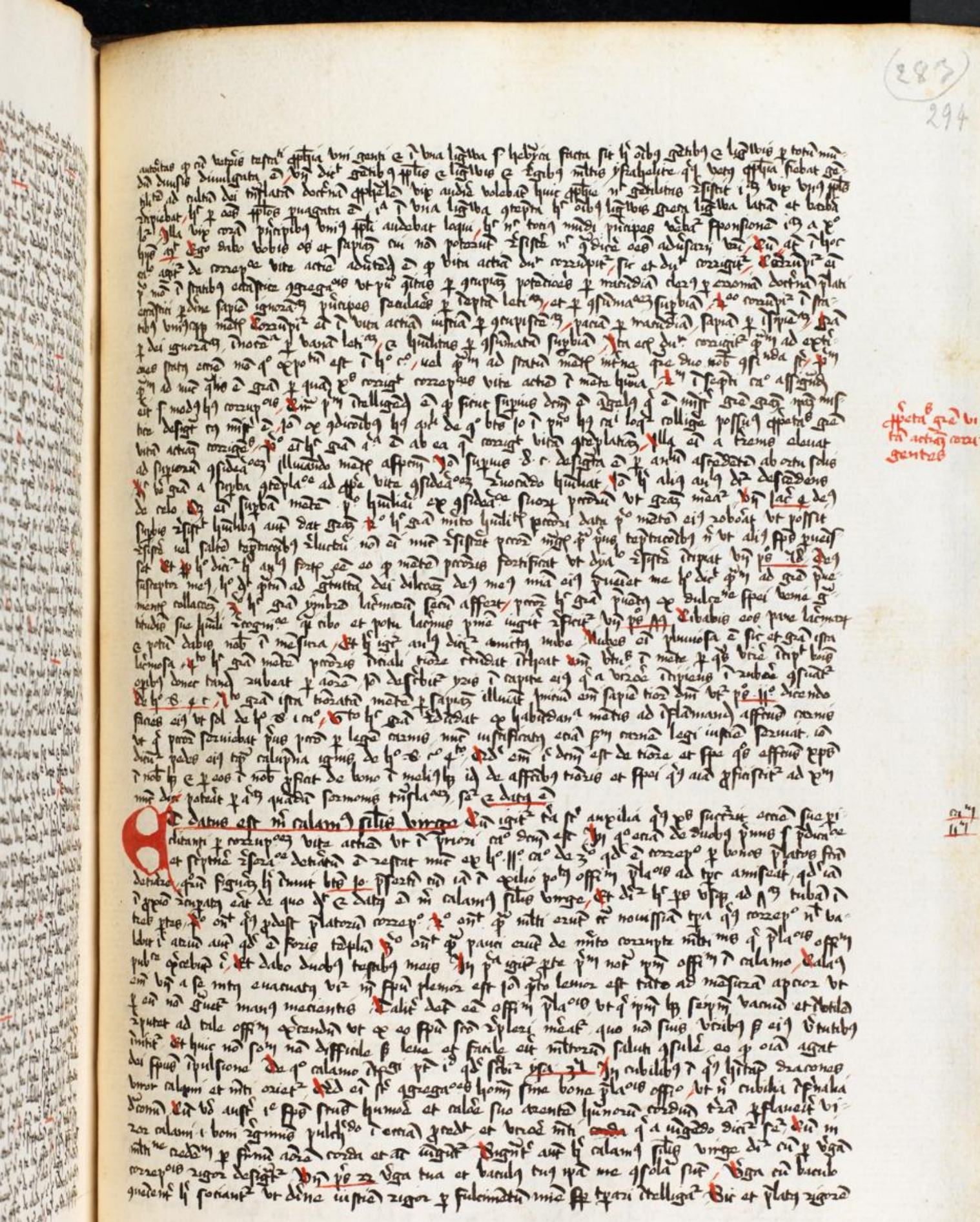

tum pusillis et magnis, pusilli nempe sancti sunt qui per bonum et licitum usum temporalium rerum soli sibi proficiunt, et hoc solum
eis pro merito est quia prohibita eis a deo propter timorem eius fugiunt, unde sicut etiam distincta sunt eius merita, sic et distincta
reddentur eis premia. Iuxta quod dicitur in i. Corinthiorum 3. unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Ista causa
admiracionis sanctorum est iudicium damnacionis reproborum, unde dicitur et extirpandi eos qui corruperunt terram. Terram siquidem cor-
ruperunt qui corporibus suis peccando abutuntur, nam ei peccatum per corpus nostrum convertitur, quod non auferat aliquod bonum a natura
per quod defectum corruptior quam prius efficietur. Unde idem apostolus i. ad Corinthios 6. Omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus
est. Qui autem fornicatur in corpus suum peccat, sane intelligendum est quod alia peccata primo nocent spiritui et per spiritum carni
ut sicut ista que dicuntur spiritualia sicut superbia invidia ira et huiusmodi. Carnalia vero peccata primo nocent carni et per carnem
spiritui. Quod forte omnia apostolus colligit in fornicacione, cui omnia peccata carnalia serviunt, scilicet gula avaricia et accidia
preter tamen fornicacionem spiritualem quodammodo peccare in corpus cum ipsa inter alia carnalia vicia amplius dominantur humidum radi-
cale. Et propter hoc operatur brevitatem vite, hos enim nature sue corruptores deus per ultimam damnacionem extirpat eos tantis
penis tradendo ut non liberet amplius eos si libet peccare amplius, ut qui de hac vita nec premiis allectus nec penis
exacti volunt peccatum deserere. Ita sic per penas infernales confirmatur ut iam non liberet licet velit peccare. Unde et
tunc verificabitur in eis quod scribitur Psalmo 2. ubi dicitur per dominum patrem ad Christum reges eos in virga ferrea, et tamquam vas
figuli confringes eos, Christus enim iudex vivorum et mortuorum gentes damnatorum in virga ferrea dure et inflexi-
bilis iusticie regit, et tamquam vas figuli confringit eum ad nullam eorum utilitatem sine spe misericordie per penas iustas sic
confringit ut amplius eis peccare non liberet, nec ad iusticiam bone voluntatis per penas proficere licebit. ¶ ¶ ¶

Et apertum est templum dei in celo et visa est. In hoc 12 capitulo incipit beatus Iohannes exequi causam et modum
consummacionis seculi. Et primo exequitur de causa propter quam mundus dimittitur ultra in suo ordine consistere, secundo exequitur ordinem et
modum quem deus servabit in generalis iudicii administracione primo 14 capitulo. Et vidi et ecce agnus licet ista pars
divisa fuit aliter in quibus non est pluribus rationibus eadem parte pluribus modis ordinari. Circa primam partem sciendum est
quod origo et principium omnis demeriti est diabolica temptacio, quam prevalet hominis qui sponte consentiunt. Et ideo primum ostendit beatus Iohannes quod
semper a principio diabolus ecclesiam que una est in beatis angelis et hominibus temptacionibus impugnaret. Secundo ostendit quod in fine mundi secundum
promissionem divine iusticie de ea triumphat in principio 12 capitulo. Et vidi de mari bestiam ascendentem. Prima autem causa in quo
agitur de pugna quam ecclesiam dicitur in 4or partes. Nam primo occasio huius pugne secundo describitur partes pugnantes. Et signum
magnum apparuit. Tercio subditur causa huius pugne ibi dicto stetit. Quarto subiungitur modus et ordo ibi et factum est prelium
magnum in celo. Circa primam partem sciendum quod prima occasio quam diabolus sanctam ecclesiam primo in angelis in celo, secundo in hominibus in
terra impugnat erat fides Christi incarnandi quem opposuit deus mediatorem universalem inter deum et rationalem creaturam
non enim fas est dicere plures mediatores esse nec rationalem creaturam sine mediatore ad deum accedere, sicut et superbius
probatum est. Et scriptura ipsa sentit Iob 38. quis divisit lapidem angularem eius cum me laudarent simul astra
matutina et iubilarent omnes filii dei. Quis conclusit hostiis mare quando erumpebat de vulva procedens cum
ponerem nubem vestimentum eius, quid per lapidem angularem terre notari potest hic figura quaerencius quam Christum qui de terrena matre
corpus assumpsit sicut et ipse de se exponit Matthei 21. ubi ad pharizeos dicit numquid legistis in scripturis lapidem
quem reprobaverunt edificantes hic factus est caput anguli. Hunc lapidem deus dimisit cum hunc laudarent astra
micantia quando Christum in assumpcione carnis mittendum ab initio creature rationalis inter angelos revelavit, vel numquid lapis
angularis solucio pro eo dicitur quia iudeos tantum et gentiles et non magis angelos et homines in una civitate cum ipse caput
est copulavit quod unus erat rex angelorum et hominum si pro utrisque illam eternam beatitudinem non meruisset. Unde et huic incar-
nacioni quidam angelorum favebant qui scilicet in fide Christi merito dilectionis ad eternam beatitudinem intraverunt. Et hii nominantur
astra matutina quasi mane per claritatem glorie oriencia. Hii iubilantes interna mentis exultacione de incarnacione Christi
deum de eius sapienti dispensacione in sua gratifica salvacione laudabunt. Ceteri vero superbientes angeli circumdacione at-
tracti contendebant inferiori creature subici et ob hoc invidebant incarnacioni Christi. Unde et multitudo eorum hic nominatur per mare
eo quod dicitur de dulcedine divina aversi mare facti sunt. Unde et cum de vulva divine providencie per creaciones procederent
et se a divina luce propria elacione averterent nubi a deo nesciti sunt cecitate vel mentis per superbiam obscurati.
Quos primo deus ostiis conclusit cum eorum malicia certis limitibus sue dispensacionis coercuit. Et hoc idem est quod beatus
Iohannes hic insinuavit. Et apertum est inquit templum dei in celo. Sic enim sapiens in dispositione humane creature in mundo
est templum dei in terra in quo deus ab universis statibus digne colitur de quo supra 11o capitulo dicitur est ad beatum Iohannem
Surge et metiere templum dei sic sapientissime dispensacio nature angelice ad deum colendum templum dei in celo hic dicitur
unde Psalmo dominus in templo sancto suo dicitur in celo. Hoc templum tunc apertum est quando divina luce angelicus ille ordo ad divine
revelacionis percepcionem est illustratus. Quod enim ante revelacionem oculus mentis est absconditum per revelacionis lucem manifestatur
unde ad Ephesios i. optat apostolus hiis ad quos scribit spiritum sapiencie et revelacionis et agnicionem dei et illuminatos
oculos cordis. Quod autem in hac revelacione prima illi angelico ordini qui templum dei in celo dicitur divinitus revelatum est

de vita et 2a pars
conversatione antichristi

Et bestia quam vidi similis est. Sequitur pars 2a in qua ostenditur vita et conversatio antichristi omnibus vitiis esse nobilis, propter quod sciendum
quod omne vitium foris apparens vel in opere vel in verbo. Opus autem ad proximum vel ad seipsum. Est igitur antichristus primum
nobilis omni flagitia in proximum, propter quod comparatur pardo, unde dicitur et bestia quam vidi similis erat pardo. Est quidem pardus
bestia variis respersa maculis velocissima et nimis crudelis. Sic et antichristus omnium vitiorum maculis foris
respersus promptissimus ad ledendum iustos, et crudelissimus ad inferendas varias penas innocentibus, unde Dan.
7. De 3a bestia scribitur quod erat quasi pardus et alas habebat avis super se, et 4or capita in bestia erant
et potestas data est ei. Sic et antichristus 4te bestie similis est in eo quod voluntas mens eius universis vitiis et
virtutum prevaricationum plena est sicut in precedenti parte apparuit sic ratione crudelitatis quam sanguinem iustorum parcit 3e bes-
tie quam pardus dicitur in sanguine precepto assimilatur, quam propter promptitudinem facinorum alata describitur. Dignus nempe pardus
alatus describitur quia ceteris prevolat ad cruciandos sanctos. In quo facto 4or describitur hec capita corruptionis actiue
vite scilicet vitia 4or virtutibus actiue adversa, loco enim prudentie habet astutiam, loco fortitudinis crudelitatem, loco temperantie
seu modestie ypocrisim loco iustitie iniquitatem astute enim confingit causas necis sanctorum, et crudeliter exequitur
quod iniquitatem sub specie pietatis. Qualis autem fuerit vita eius ad seipsum perpendere possumus ex eo quod sequitur.
Et pedes eius sicut pedes ursi, pedes quibus terram tangimus affectiones sunt quibus circa terrenas creaturas ad usum
nostrum creatas afficimur. Unde et de hiis qui male utuntur creaturis dicitur Prov. 1. Pedes inquit eorum in malum
currunt, id est affectiones eorum ad abutendum creaturis sunt veloces. Antichristus ergo pedes in modum ursi habet quia quaerit
in creaturis non veram humilitatem sed voluptatem more ursi qui dicitur mel diligere sic et iste in creaturis volup-
tatem querit ut dulcedinem sicut de eo Dan. 11 dicitur Deum inquit patrum suorum non reputabit. Et erit in concupis-
centiis feminarum ursus nimirum homo quantum ad mentem delectationem pascitur. Quia ergo in deo non delectatur quod est in
quo magis in creatura generali sibi delectatur, et de ipso primum hanc figuram dictum est Dan. 7. Ecce bestia alia similis urso
in parte stetit et tres ordines scilicet dentium erant in ore eius, et in dentibus eius principes tres qui dicebant ei, Surge
et comede carnes. Cum omnia que sub sole fiunt in duo diversa sunt, ut aliqua penalia aliqua delectabilia. Sic et in hiis
que humane creature in usum veniunt contingit ex hoc ut peccator antichristus inique dividat, aliquis vero pro suam cru-
delitatem sibi ipsi delicias propter suam concupiscentiam dispensas, ideo dicitur ursus iste in parte stetisse. Excitatur autem voluntas
per tres meditationes cum vero voluptuosa mens et potestas voluptatis in meditando ad mentem revocat presentibus
fruitur et futuras sperat. Hii sunt tres ordines dentium in ore ursi, hii sunt dentes peccatorum meditationes vero per quas peccator
delectatur in peccatis de quibus Ecc. 31. Dentes eius scilicet peccati interficientes animas hominum huiusmodi nempe meditationes tribuuntur
peccatores quasi cibus in corpus leviathan. In hiis dentibus tres principes sunt scilicet gula luxuria et accidia, gula
quantum ad alimenta luxuria quantum ad seminis habundantiam, accidia quantum ad otium ab omni opere attenditur. Unde
Ezech. 16 dicitur peccatum Zodome fuisse superbia saturitas panis et habundantia et otium. Superbia nempe precedit
in dentibus quo peccator meretur incurrere voluptatis incentivum. Hii tres principes ursi qui est antichristus carnes plu-
rimas comedere dentur qui eum solis carnalibus delectari compellunt hoc quantum ad corruptionem operis de eo dicta sunt
quantum vero ad corruptionem oris subditur. Et os eius sicut os leonis. Terror leonis plurimum in facie et in
faucibus eius est. Aspectum nempe eius id est rugitum omnes bestie formidant. Quatenus ovis Christi ad turbilem
aspectum et mirabundam vocem antichristi turbabuntur sed propter fiduciam pastoris sui Christi non perturbabuntur. Unde Amos 3. Leo
rugiet quis non timebit, leo rugit propter predicta et antichristus comminatur iustis rapinam temporalium bonorum et presentis vi-
te. Unde 2 Dan. 7 dicitur de prima bestiarum quasi leena alas habens quasi aquile, leena leone crudelior esse dicitur
specialiter propter catulos. Sic antichristus crudelitatem adaugens glorie quam querit apud ymitatores suos. Unde ergo prima
bestia similis leone esse dicitur. Nam bestialis ille homo avis et rapina et terrore incipit et propter hoc sicut rex super
omnes se extollere querit. Et propter hoc dicitur hec bestia alas aquile habuisse aquila enim rex avium cum hoc quod rapine invi-
gilat ceteris avibus altius volat. Et dedit illi dracon potestatem etc. Sequitur pars in qua post antichristi malitiam agitur
de eius potestate. Et dedit illi dracon. Et habet hec pars duas partes in prima ostenditur unde potestatem hanc habeat 2o quomodo potestate sit
data abutitur ibi. Et datum est ei os loquens multa. Circa primam partem sciendum est quod licet omnis potestas principaliter a deo sit

audiendi audiat Cui dñi sciendū ē q̄ nā lignū bene corrupt̄ sic dispō est ad dei dilect̄ sic lignū vidua
ad ignē dīna em̄ dilect̄ ad dīgībend̄ spōm q̄ ē fortis ut dilect̄ mīna rect̄ nā ut ⁊ rigidū habilē
audi ē ē aīal at ut sicut lignū bi lignū vidibz ſma planta nō valet Sic lignū dīna dilect̄ ē nouſ
ſā tra ſma plantu ꝑſeuer ecclā nō potit ī corrupi nā Cui⁹ em̄dē signū ut affs ī gl̄te homi⁹ q̄
bap ē q̄ nō liſcrima vita ē bazīo auar̄ negociatorib⁹ abducta ſit a cā te Et ho audac̄ ſigna ē q̄
que ſit nouiſſima fabula dicī ut q̄ ē dnas ī mā nō ꝑmittit aīaz ſuā ī hac corrupc̄ defice ſi
mittit ei plana fabulas q̄ ſapiēs ī cordib⁹ mitto ignā aperit obſt Et hō ē zō ꝑe aīe⁹ datus
ptas ꝑſcpli ſuos ſ ut ad ꝑfram i⁹ ꝑſequt aīal q̄ ꝑ ſtulū ē dicias ē vita ſupbia nō mīgt ad cr
rupcōz ē nā aperiat bz dan ll⁹ et de ezudit⁹ zuat ē mihi mīstrat ē ſuos morta corpali ꝑibut
Cui ē hō dicit ē bidat eor ſ ſuos pann⁹ corpalib⁹ ē morta plactādo Et q̄ zac ſtatī ſubiūgit ī dic⁹
ducta Et ē zō q̄ ſuz adducta ē ut ꝑflam⁹ mgt ē aligā⁹ ī ꝑ ꝑflacā fabulas alegias fiat ē de
albanī ꝑ diones cendrad bn̄ t̄ bmcat ſuos ſ ꝑ mūdi ſapiā ꝑ qua ei mīstrū astuta dit ꝑ ignā
zos ꝑſtudo Et ī hō bello ſic aperiet ad bn̄ ſapiā ut ſ aal ei dicat hō ē ſapiā ſ q̄ bp ī
long gnatz mā bastie ī q̄ mō ſigā mūdi ſapiā ſicut ī aal ei ptabit Vidat ai ſuos mul⁹ aqe
tp timoſos diffimadb ē ab hoiīz ꝑſorio aimando ē ī hō q̄rita ad hūli tē ut ſ aal ei dicat
dz nō potit amē nal bande n q̄ hec cūctazad bastie bmat aal z⁹ ptāda ſ ꝑſcpdo captiuado
ē ondendo dz hō cyphus ē mors duc ad q̄d ſz ſpūalie q̄ captiuas dūz ē ordz aīaz ſibi ꝑſan
ctā Et hō ptas dic ai ī tota ꝑ hūm ꝑtate ꝑcepti ꝑpī ligne bn̄ hō dic ē dam est ptas
ī aīm tuba ē ttin ē lingūa ē ꝑtā ad ſupiā oppoſita ē Dic ai ꝑ albaḡalid ꝑtare
mūd ꝑdicabi⁹ aīz aduatu ꝑ ut auditu bn̄ dei gūtā dīst ꝑdicati ſut a dō ſic dic⁹ Vc ī ad
uatu aīz ꝑdicabi⁹ ꝓphanſ⁹ lex ai ut capiant ē ꝑaat oēs dīst fide hūt ī ī aīa⁹ mgt
triaīa felicit⁹ q̄ nā aos dampiet q̄ celestia qua ꝑ bē docuit bō ē miracula odit bn̄ ſa⁹ at
adoīzad ad oēs q̄ dilect̄ tra ut deū ai adorat hoiēz dīa⁹ pla⁹ nt ai n tra nouat ē ama
uerit at ī ī deū affirmat qua nīl ſuccurſa hra bidet bn̄ ſ q̄ dilect̄ tra ſ nō ſ nō ſcpla
ī libo vita ḡm q̄ omſus ē ab oligma mūdi de libo vita at q̄ ſcbū ī aō ſuppus oppo⁹ ē bmtz
q̄ p̄ dei aloīz ꝑ labord ꝑuam ad ꝑſam ꝑ tpalia dicat ꝓphā homi⁹ ad lucz atturz ꝑ tpale
applicat ē morte lucat q̄ p̄ ſ vitā aīaz ꝑ q̄ labz affligi at mol ēt p̄ zemunt ī libro
vita nīl ſcpti nō ſut lig ai maīa paſoīe ē morte nīl q̄ nō ſuſſat tn̄ ḡnīs maīt ē labibus
p̄ plī ē mīnī ꝓpat bt nr inſtans ei vita ē bmī dici ſ̄ tra hī maīt ſn̄ labōa ꝑcepto
fiat Et baptiz ei p̄ affic⁹ qua ī naſcendo bmādo ē moziendo patrim⁹ ī maīt ꝓpat ſ̄ ad q̄
ſ̄ b̄m apti ꝑ dilectib⁹ dan aīa roꝑan Cui ai dei dilect̄ p̄ maīo affīt ſut puſilla
nal magm ꝑ adiect̄ ai nal ai hō oīa q̄ ꝑuent ē ſcript dn̄ tn̄ finalit a dilect̄ dei nō ꝑa
dut roꝑant ī vita aīna maīa ī quedant hī p̄ dic omſus ab oligma mūdi affīm hec capt ī aīa
q̄ maīt ei a dō ꝑa ꝑſuati ſut ſ hō ad mūd⁹ ei⁹ ꝑſona ſingul⁹ ꝑtzi ꝑ bt q̄d maīo
ai dō placut ſ̄ ai ab origia ſua accidit q̄ ꝑ ī b̄m gūtā ꝑt aq ab oligma mūdi aqua
omſus dīct ao q̄ mors ei ab dīo mūdi ſuos capit ꝑmitti ita ut deū ē de p̄ andī q̄ ſtā
captabit ē ordz ſ ꝑſcient⁹ potat hō aq corpalit captiuaa ē ordā dīa⁹ ai de corpib⁹ nr uat
bbi aīad ladz valet bbi vō aīaz ladā nō ꝑt ī hīc corpa adz ladit bt ꝑ dolaz corpales aīaz
ad ꝑſcandā ſibi ꝑſugā posſit Et ō vtila ē ſuſſ hī inſtā bt corpa ſcīa eponat ꝑ audiu
ſuaz ſalutē bn̄ hīc dic ſ q̄ hō aures audiādi audiat Vc ai andī ſcpta aurē ſpūale nō hō
q̄ ſpūale doctrīd acquīa naſcat de corpib⁹ ai to⁹ ꝑſtat nr lo captiuit⁹ ē morte corpale affli
gat capt⁹ ē morte corpali nīl placabi Cui ī capt⁹ dupit ī capt⁹ tudat ī q̄ captat
corpl captuabi⁹ ī aīa ep captiuit⁹ corpali ītzat captiuit⁹ eīna ē ꝑ morte bnī hec qua ſcīe
ſcauit morte eīnā mabit bn̄ ſa Et q̄ ī gladio occidit ag aīa gladio occidi Claudio ai mālo
q⁹ ſuos occidit gladio nō ſ⁹ mālo inſtīt eterne mala ītzat ſ̄ aīe ſpūale gladiū eīne dīg
nois q̄ nō ſ⁹ dīdit a dō hoīez q̄ vita ē aīa ſ̄ et hoīez malit a ſanct⁹ ſic ludic⁹ ō dei
mouabat ī p̄ hūs Nolita tmē aōs q̄ occidit corpl aīaz at occidē nō ꝑt ſ̄ potiz aīa tmete q̄
ſt corpl ē aīa ꝑat ī tabnā ignis Vc ō gl̄ba ſpūal⁹ ſtudz q̄ ꝑ tpale morte ſacīa fiat ab
eīna hr tn̄ aīa ī pdit vita de hīc ī paradīs ſma luc ſ̄ ## q̄ ſtabit hī ē pana ē fides

3a pars ca. i q agitur de antichristi astucia

sciendum. Excitantur enim sancti in tempore per corporales tribulationes ad patientiam per fidem miracula que antichristus et sui faciunt excitantur ad
fidem. Fortis enim fides est que persecutore miracula faciente, ipsa sine miraculis solide in se subsistere possit, quod non ex se
sed ex electione et gratia christi habet. Unde apostolus 2 ad thy. 2 ad sanctos sic ait: Elegit vos deus primicias in salutem in
sanctificatione spiritus et fide veritatis. Et vidi aliam bestiam. Sequitur 3a pars principalis huius capituli in qua agitur de antichristi astucia
et vidi aliam bestiam que in veritate non est aliam sed aliam formam habens. Aliam est rationem bestialitatis habet antichristus intus quam crude-
lissimus est aliam foris quam mansuetissimus apparet. Sicut et christus de ipso et similibus suis dicebat Mt. 7. Attendite a falsis
prophetis qui veniunt ad vos in v. o. m. a. s. l. 2. Primum igitur ostendit beatus Iohannes quod antichristus foris ostendit se agnum per maximam simulationem
2o sub illa mansuetudine quasi lupus sevit, ibi et fecit terram et habitantes in ea adorare bestiam. 3o ostendit lucrum spirituale
quod sanctis expurgavit in hoc sapientia quod habet intellectum. Ad evidentiam primo partis sciendum quod terra que perficiet simulationem antichristi et 4tum
quod est causa finalis in simulatione. Cum enim natura tunc cupidior sit felicitatis mundane, cum in se sit egenior sicut
priori capitulo visum est, ideo antichristus habiturus est substantiam huius mundi et mundane felicitatis successum, ut tam corda malorum
hominum muneribus que large dabit astringat, quam oculos eorum ymagine exteriorum ornatus alliciat. Unde et supra in hoc capitulo
in persona allectorum per eum dicebatur: Qui similis bestie, et de una pulchritudinis ymagine ipsorum ad nichilum redigens.
De muneribus autem que large dabit similiter et de gloria mundi quam ostendet dicitur Dan. 11. Et multiplicabit inquit
gloriam et dabit eis potestatem in multis et terram dividet gratuite. Unde et hic dicitur bestiam iam descendisse de terra. Secundum
11 capitulo dicitur bestia ipsa ascendisse de abysso. In primo huius capituli dicitur ascendisse de mari. Hic vero dicitur ascendisse de
terra. Terra enim sunt que antichristo proficiunt ad regnum. Primum est defectus omnium virtutum. Natura enim humana omnibus virtutibus
privata quod aliud est nisi abyssus super quam sunt tenebre divine ignorantie. Ideo in prima conditione natura antequam gratiis dei impleretur
comparata fuit abysso Gen. 1. tenebre inquit erant super faciem abissi, sic etiam et in fine mundi virtutibus per diu-
turnitatem peccandi evacuatis abissus erit. De qua bestia que antichristus est ascendet cum humana natura omnibus virtutibus
specialiter dei sapientia evacuata adeptus in tantam audaciam propter ignorantiam dei prorumpit ut se deum dicere audeat, et
per hoc malis artibus ad monarchiam mundi ascendet. Unde de ipso ps. 9 dicitur: Dixit enim in corde suo oblitus est deus
auferens faciem suam nunquam in finem. Secundum per quod antichristus ad regnum proficiet est mentis sue maxima amaritudo seu crudelitas. Cru-
delissimus enim in operibus suis et rapiendo primendo et occidendo sibi resistentes. Unde per hanc crudelitatem plurima
bella movebit quibus tandem ad regnum proficiet. Ideo dicitur hic bestia de mari ascendisse propter amaritudinem et tribulationem
implacabilis animi. Tertium vero est substantia huius mundi de qua iam dictum est. De terra nempe ascendet qui largitate munerum iniquis
hominibus se amabilem facit. Unde Iob: terra tradita est in manus impii multum iudicium operit. Impius nempe antichristus potestatem
terrenam accipiens homines spiritualiter potentes qui iudices terre merito dicuntur operit muneribus excecando. 2o in quo
proficit simulatio antichristi est vulpina simplicitas et simulata virtus. Unde subditur et habebat cornua duo similia agni.
Sicut enim agnus dei christus in veritate deus virtutes habuit que omnes ad duas recolliguntur scilicet mansuetudinem et iustitiam, sicut
dicitur ps. 44. de eo propter veritatem inquit et mansuetudinem et iustitiam. Sic antichristus simulatorie et sine veritate mansuetudinem
et iustitiam videbitur habere. Crudelitatem enim suam quam sanctos laniabit nomine iustitie, iniquitatem quam nequissimis suis imitato-
ribus favebit nomine mansuetudinis palliabit. Et propter hoc Gen. 49. Cerasti benedictionem serpentis qui cornibus suis
animalia decipit et invenenat comparatur, fiat inquit dan colubri in via cerastes in semita. De tribu siquidem dan
nasciturus sub specie fictorum virtutum plurimos seducet. Tertium quo antichristus ypocrisim suam consummabit est astucia
verborum de qua subditur: Et loquebatur sicut draco. Dyabolus nempe qui nomine draconis significatur mendacium loquitur sub specie
veritatis occultatum, veritatem enim loqui nescit a quo aversus est eo quod ipsam odit. Nudo enim mendacio nemine decipere
potest ideo fucatum mendacium propter loqui eligit. Unde Io. 4. christus de dyabolo dicit: Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia
mendax est et pater eius mendacii. Non abnegat autem eum christus veritatem quam loqui sed hoc non sponte sed superiori
virtute coactus facit. Sic et bestia simulate virtutis ex propriis propter mendacium loquitur veritatis specie occultatum. De qua specie
dyabolus in eo loquitur omnia et operatur. Ideo apostolus 2 ad thy. 2 de adventu eius esse secundum operationem sathanae, et quo fine hac
simulatione utitur intelligi potest ex eo quod subditur et potestatem priorum bestie omnem faciebat in conspectu eius. Nemo siquidem
antichristum propter nimiam eius crudelitatem sponte sequeretur, nisi ypocrisi sua crudelitati pallium pietatis ostenderet. Et propter hoc
antichristus in forma 2e bestie potestatem suam secundum formam prime bestie habet omnem facit, cum sub iustitie simulatione crudelitatis
mysterio cruenta bestia insistit. Unde et per rapinum insignari potest quod primum tenor et mollis demum aculeatissima
arbor efficitur. Cuius virtuositate forti radio solis accensa mane arbores comburuntur. Unde 2 Iudic. 9 in persona
rapini dicitur ad cetera ligna: si vere me regem constituistis venite et sub umbra mea requiescite. Sed autem non vultis
egrediatur ignis de rapino et devoret cedros libani. Rapinus iste antichristus est qui sub umbra sua per sensum
requiescentibus in presenti vita mollis est. In futura damnatione eis asperissimus erit qui per fictam levitatem quam
ad suos habet crudelitatem quam ad iustos viros habet qui cedris libani significantur astute dissimulat. Unde et iusto

xpi. Et demum ad seducendum christianos intrat in fronte et in pectore signum ut opera vel christianorum opera lucis sint. Et studia
eius ad spirituales nequicias expugnandas sicut econtra opera antichristianorum tenebrarum sunt et studia eorum virtutibus obsessis
spiritualibus. Et ideo sicut tenebre lucem excludunt sic filii tenebrarum filios lucis actu sua excludunt et nemo possit emere
vel vendere id est spiritualibus quibuslibet ... eis communicare. Emere enim est accipere et vendere ut ... toto ponitur, nisi qui habet caracterem aut
nomen bestie aut numerum nominis eius. Dicitur autem unus christianus habere christi opera quia nunc unum mediatorem predicat. Ut per
hoc nomen christi dignus fiat iuxta illud Ro. [illegible] Cum dicit se esse christi debet quemadmodum christus ambulavit et ipse ambulare.
Vel per opera antichristi quia ... operabilia eius lege diuctata sunt imago mundi habebat, et hoc est ut arbitror numerus nominis eius.
Vel ... opera non anticristi principalis mundi ut antichristiani dicantur in cuius contrario nomine eius ... Neque inter
christianos ... permittitur nisi qui se ... ... omnia sunt et antichristianus nominatur ubi et ps. [illegible] Tabernacula eorum in progenie
et progenie ... eius sancta in omni generatione et ab hoc nocivo nomine sua in ... non sunt nomina
scripta in celis. Hic sapientia est qui habet intellectum. Sequitur tertio post hoc ultima pars, porro capitula in quo agitur de luce
qui consequitur ... ut ex ypocrisi antichristi. Unde ait, hic, sapientia est id est ex ... quod antichristus facit per suam
... ubi colligitur vera sapientia, Cum enim viderit dampnatam legem institutionis et sapientiam antichristi quod stultitia ...
sentiendum est ad legem constitutam sapientiam christi ... quod ipse ... facit et docuit ... humana ... divino
ordinationis est. Unde subdit qui habet intellectum computet numerum bestie, dicens namque sapientia divina sub nomine ... rationis
comprehendit quod novit. Aliter enim agnosci non potest. Numerus ergo bestie est astutia sapientie mundi que contra rationem comprehendit ...
ordinata in finem quem eligit. Sicut ergo finis quem eligit antichristus alienus est a deo, sic et sapientia sua non divina
sed humana est ad ... finem ordinata. Unde ... Est pollorum et ... quod ad ... finem ordinata que
non est nec mundi dici sapientia. Nam ... non est sapientia ... Cum tamen pollorum sit contra ut deum
est nec divina nec humana utique est. Unde dicitur numerus enim hominis est. In christo namque sit non humana sed tamen ...
... dei sapientia de ... vendendo homines disponebat ubi et ipse dicebat ... in me manens et ipse facit
opera. Et ... in antichristo sua ... divina ... ad ... pertinent, sed totum humanum ... de ... creatione hominis ... astutia
disponat et subdit. Et numerus eius sexcenti sexaginta sex, per hunc numerum ... humanorum operum designatur
sicut ... in sacra ... designatur sapientia divinorum. Cum enim ... sunt opera ... sicut et ... bo-
...

I primo ... visum est quam astutia opposita sapientie ... videamus quam astutia in humana ... divina sapientia ... in fine ... humana ... corrumpit ...
... est ... humana ... dispositione ... sua est contra ... fuit per gratiam divina contemplationis
et ... visa ... dominus in ... divine contemplationis ...
que ... laboris actionis ... eius ... fuit per gratiam ... et ...
... bone actionis ubi visa ... dominus ... pedes ... dei ... in nobis

humanam deserit cum eam secundum antiquos ad suum sensum trahit. Unde et in hoc conflictu divina sapientia ab eo adimitur. Sicut namque per sensibiles aspectus elementorum mundi astrologia diabolica racionis que divinam sapientiam confringit, sic et divina veritas per sensibilia se defendit, [illegible] racionem non minus [illegible] doctrinas ex sensibilibus adducerent ut philosophi mundi sapientes qui contra fidem advenerant, non enim pauciores nec minus plausibiles raciones beatus doctor Augustinus adinvenit contra fidem [illegible] arrianos et porphirium hereticos qui fidem contra conspirarent. Unde dicitur quod terra adiuvabat mulierem et absorbebat flumen [illegible]. [illegible] discipulis pie considerantibus divina sapientia adiuvat et falsam doctrinam captivat, [illegible] dei per eam [illegible] confunderentur ut apostolus ad Romanos I. In iam dicto igitur conflictibus astrologia diabolica docere compungit sapientiam [illegible] et quibus eam [illegible] adiuvare autem non valet. Secundo compungit docere reliquias [illegible] a divina materia per eam deserta auferendo. Sicut enim per primum cum humanam materiam deserit post se reliquias malorum motuum relinquit quod postmodum divina materia perfecte obtinens illuminat, sic divina sapientia cum materiam a deo [illegible] deseruerit post se tamen reliquias bonorum motuum derelinquit quod astrologia diabolica non extirpare potuit. De quo divina sapientia fugiens [illegible] devocionis mentem et amaram ob [illegible] divina dulcedine contemplacionis reliquit. Hic est domus [illegible] sicut dicitur [illegible]. Unde et hic dicitur quod draco abiit facere prelium cum reliquiis de semine mulieris id est reliquias [illegible] in humana materia extirpare [illegible] super arenam maris id est super materiam aridam [illegible] quam pati deserta mens ob defectum dulcedinis divine gustare ad dulcedinem [illegible] quod semper amat usque ad contemplacionem dei, hoc est amor concupiscencie. Nota est ut delectatur [illegible] nascitur delectatio in deo. Unde et [illegible] quod stante dracone super arenam maris ascendit bestia de mari [illegible] astrologia in materia a deo deserta oritur in eam bestialis concupiscencia. Cum enim mens oblita est dei per astrologiam facile afficitur ab eo [illegible] per concupiscenciam [illegible] ut plenam eam [illegible] criminalibus peccatis in predicatoribus propter deum, ideo dicitur hic bestia habuisse x capita et decem cornua. Et de istis malis [illegible] dicere [illegible]. Cum vero mens per divinam sapientiam deserta recedat a devocione boni operis necesse est ut ad cupiditatem [illegible] amor mundi delabatur. Sicut enim in tali materia astrologia subit in locum divine consideracionis amor sui ipsius in locum amoris dei, sic etiam loco devocionis boni operis subit amor mundi qui est [illegible] terrena negociacionis. Unde et in hoc capitulo xiii dicitur quod bestia ascendisse de terra. Nos [illegible] bona opera [illegible] concupiscencia afficerentur et astrologia afficerentur. De malis vero hiis [illegible] sui [illegible] mundi [illegible] colligere possunt [illegible]. Primum ergo amor sui oritur in materia divina suavitate evacuata. [illegible] ad materiam suavis est dei, tamen dum non est omnis aliena suavitas. Cum vero divina dulcedo in materia deficit necesse est ipsa mens dulcedinem sibi a creaturis [illegible] et quod delectando [illegible]. Unde et de divite cuius agri [illegible] Luce xii quod dicebat [illegible]: Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos, [illegible] comede bibe et epulare. Ecce quod in creatura [illegible] volebat quod a consolacione creatoris se fecit alienum. Et ideo dicitur hic bestia [illegible] de mari ascendisse id est de amaritudine [illegible] per consolacionem creature delectatur. [illegible] propter deum [illegible] hec mala, quia cum deum contempnit et creaturis fruitur omnia criminalia vicia [illegible]. Unde dominus dicit Luce xi: Qui non est mecum adversum me est, et qui non colligit mecum dispergit. Quia enim non est [illegible] creatura sua utendo ad eius gloriam adversum ipsum est. Et qui non colligit fructum bonorum operum in vita eterna dispergit [illegible] opera ab ordine iusticie [illegible] varietate [illegible] malorum in dementia vite eterne, ideo dicitur hic x capita habere per universa vicia et decem cornua per [illegible] decem preceptorum propter deum. Secundo iste reliquus amor gloriatur de malis. [illegible] preceptum [illegible] contempnit ut [illegible] fodiunt in gloriam sui [illegible] diutina consuetudine [illegible] ad mortem non dico ut pro eo quis rogat. Et ideo hic bestia scribitur habere super cornua et super capita eius nomina blasphemie. Blasphemia enim [illegible] gloriari in malis. [illegible] blasphemie [illegible] quod deo sibi ipsi ascribunt [illegible] actiones [illegible] bonorum, mala autem omnia [illegible] imputant [illegible] actor sit malorum hic blasphemia dicitur [illegible] mala sua sibi [illegible] deo imputant [illegible] blasphemus dicitur [illegible] de terra [illegible] et semina [illegible] dereliquerat [illegible] mala. [illegible] imputare. Tertio amor iste crudelis est et luxuriosus vorax et [illegible]. Sic namque [illegible] dividit [illegible] amor ut sic

Nota diligenter quod duo sunt amores mundi et sui